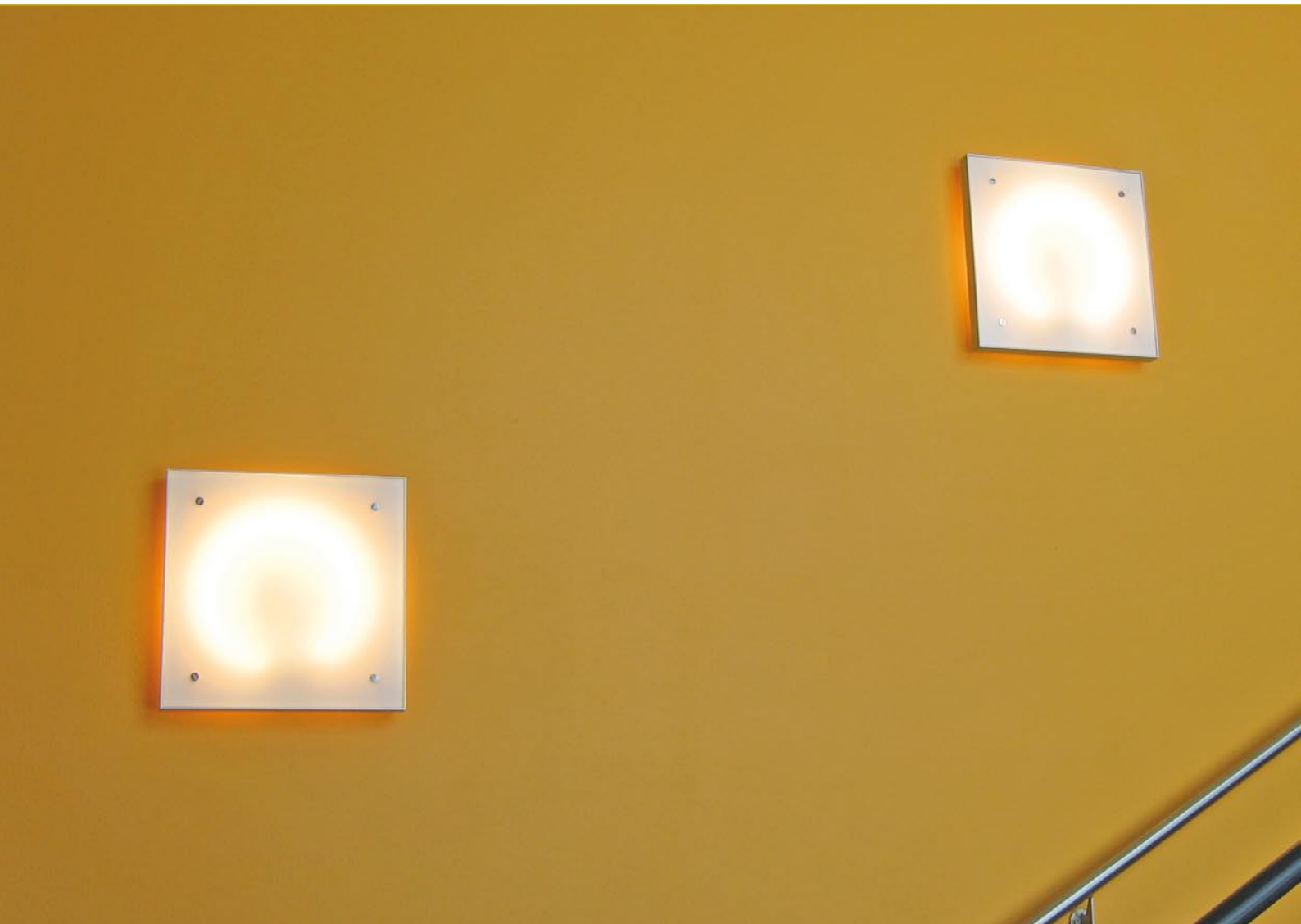

Hyvät käytännöt

Innovatiivisissa hankkeissa kehitetyjä hyviä käytäntöjä

Leena Nikander & Elisa Tuominen (toim.)

**Hyviä käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen
aktivoimiseksi 2 -projekti**
1.10.2005 – 31.7.2007

HAMK
HÄMEEN AMMATTIKORKEAKOULU
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Opetushallituksen alaisissa innovatiivisissa projekteissa on kehitetty hyviä käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen aktivoimiseksi ja keskeyttämisen vähentämiseksi. Tässä julkaisussa esitellään vuosina 2005-2007 toteutettavien ESR-projektien tavoitteita ja kuvataan projektissa tapahtuvaa toimintaa mallien kehittämiseksi. Projektit esittelevät ajankohtaisia ammatillisen koulutuksen kehittämisen teema-alueita: "ammattikympt", aktiivinen opiskelija, nivelvaiheen yhteistyö, opettajien valmentaminen, opiskelijahuollolliset toimenpiteet ja työelämään sijoittumisen tukeminen.

Julkaisu on tarkoitettu ammatillisten oppilaitosten henkilöstölle ja heidän sidosryhmilleen. Se antaa arvokasta ja monipuolista tietoa kehittämiskohteista ja niistä käytännön toimista, joita oppilaitoksessa on sovellettu projektin aikana.

Julkaisijana on Hämeen ammattikorkeakoulun ammatillisen opettajakorkeakoulun hallinnoima ESR-projekti 'Hyviä käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen aktivoimiseksi 2'.

Hyvät käytännöt
Innovatiivisissa hankkeissa kehiteltyjä hyviä käytäntöjä
Leena Nikander & Elisa Tuominen (toim.)

ISBN 951-784-366-6
ISSN 1759-422X
HAMKin e-julkaisu 10/2006

© Hämeen ammattikorkeakoulu ja kirjoittajat

JULKAISIJA

Hämeen ammattikorkeakoulu
PL 230
13101 HÄMEENLINNA
puh. (03) 6461
faksi (03) 646 4259
julkaisut@hamk.fi
www.hamk.fi/julkaisut

Ulkoasun suunnittelu ja taitto: HAMK Julkaisut
Painopaikka: Saarijärven Offset Oy, Saarijärvi

Hämeenlinna, huhtikuu 2006

Hyvät käytännöt

Innovatiivisissa hankkeissa kehitetyjä hyviä käytäntöjä

Leena Nikander & Elisa Tuominen (toim.)

Hämeen ammattikorkeakoulu
Hyviä käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen aktivoimiseksi 2 -projekti
1.10.2005 – 31.7.2007

Sisällys

Esipuhe.....	3
Innovatiiviset hankkeet alueellisesti	4
"Ammattikymppi" sekä ohjaava ja valmistava koulutus -teema	7
• Ammattipolku	8
• Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla	9
• Oksalla ylimmällä	10
• Siirtoruuvi	11
• TATU2	12
Aktiivinen opiskelija -teema	13
• Asukkaasta uudistujaksi - ASU	14
• Liikkumalla opit ammattiisi II	15
• Lisää harrastamisen paikkoja toisen asteen opiskelijoille	16
• Osallistamalla tutkintoon!	17
• Tutka, KEKE II	18
Nivelvaiheen yhteistyö, ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus -teema.....	19
• Innopaja 2.....	20
• Kased 2	21
• Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla	22
• Ohjauspolku	23
• Siirtoruuvi	24
• ”Solmu”, Variassa tekemällä taitajaksi - ohjauksella ammattiin	25
• Taitaja9-kilpailu II	26
• TOPO - Tukea opoiluun Itä-Uudellamaalla	27
• Uravalmennusta nivelvaiheisiin	28
Opettajien valmentaminen; toimintojen vakiinnuttaminen ja juurruttaminen -teema	29
• Cooper	30
• Kased 2	31
• Ohjauspolku	32
• Pedagoginen käsikirja	33
• TATU2	34
• Toinen aalto II	35
• Uravalmennusta nivelvaiheisiin	36
Opiskelijahuollolliset toimenpiteet; oppimisen tukeminen, kasvatuksellinen tukeminen -teema.....	37
• Innopaja 2.....	38
• Kased 2	39
• Onnitiimi 2	40
• Osallistamalla tutkintoon	41
• Romaninuoren tie työelämään - ROTI	42
• Saapuva – koulun toimintaympäristön kehittämishanke	43
Työelämään sijoittumisen tukeminen -teema	44
• Linkki työelämään	45
• Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla	46
• Romaninuoren tie työelämään - ROTI	47
• Uravalmennusta nivelvaiheisiin	48

HYVIÄ KÄYTÄNTÖJÄ JA TOIMIVIA MALLEJA

Opetushallituksen alaisia ESR-projekteja on toteutettu 1990-luvun loppupuolelta ja toiminta-aikanaan ne ovat onnistuneet tukemaan keskeisiä EU:n tavoitteita eli edistämään nuorten työllistymistä, koulutuksesta työelämään siirtymistä, aktivoimaan nuoria koulutukseen, ehkäisemään syrjäytymistä ja parantamaan ammatillisen koulutuksen laatua. Projektit ovat tukeneet kansallista koulutuspolitiikkaa ja ammatillisen koulutuksen kehittämistä hallitusohjelman sekä koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelman mukaisesti.

Innovatiiviset hankkeet

Innopajat eli innovatiiviset hankkeet kuuluvat tavoite 3 -ohjelmaan ja siinä erityisesti ammatilliseen koulutukseen aktivointi ja keskeyttämisen vähentäminen -toimenpidekokonaisuuteen. Kaikkiaan ko. projekteja on toteutettu meneillään olevalla EU-ohjelmakaudella 107 Etelä- ja Länsi-Suomen alueella. Projektien vaikuttavuus näkyy mm. ammatillisen koulutuksen keskeyttäneiden määrässä, joka on pudonnut noin 11 prosenttiin sekä ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuuden lisääntymisenä. Myös nuorten työelämään sijoittuminen on parantunut ohjelmakauden aikana. Innovatiivisista hankkeista löytyy lisätietoja opetushallituksen sivulta <http://www.oph.fi/amatillinesr/>

Julkaisun sisältö

Tähän julkaisuun on koottu tavoite 3 -alueella toimivien vuosina 2005-2007 toteutettavien 25 innovatiivisen hankkeen kuvaukset. Perustiedoissa kuvataan tavoitetta, toimintaa ja joissakin kohdin myös odotettavia lopputuloksia.

Ammatillisten oppilaitosten benchmarkkausta tai vertailukehittämistä helpottamaan on projektit jäsenetty eri teemoihin. Tätä teemoittelua noudatetaan sisällysluettelossa.

Teemat ovat ”ammattikymppi”, aktiivinen opiskelija, nivelvaiheen yhteistyö, opettajien valmentaminen, opiskelijahuolliset toimenpiteet ja työelämään sijoittumisen tukeminen. Lisäksi projektit on luetteloitu maakunta-alueittain. Yleisesti voidaan todeta, että meneillään olevalla EU-ohjelmakaudella monet projektit suuntaavat toimintansa opettajien valmentamiseen ja koulutukseen sekä kehitettyjen mallien juurruttamiseen oppilaitoksen normaalityöntönsä. Lisäksi useilla projekteilla on velvoite levittää ja tiedottaa projektin toiminnasta ja tuloksista laajemmin ammatillisen koulutuksen kentässä. Tämä julkaisu on yksi keino levittää ja tiedottaa kehitetyistä malleista ja hyvistä käytännöistä laajemmin ammatillisessa peruskoulutuksessa toimiville sekä heidän sidosryhmilleen.

Hyvät käytännöt 2 -projekti

Hyviä käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen aktivoimiseksi 2 -projektin ts. Hyvät käytännöt 2 -projektin tavoitteena on yhteistyössä innovatiivisten hankkeiden vetäjien kanssa analysoida, benchmarkata, kehittää ja hakea hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja. Työskentely tapahtuu alueellisena ja teemallisena verkostotyöskentelynä säännöllisin väliajoin.

Tärkeänä tehtävänä on myös tukea ja edistää projektitoimijoita heidän vakiinnuttamis- ja juurruttamistoiminnassaan omassa oppilaitoksessaan mm. konsultoiden ja kouluttaen.

Näiden vuosina 2005-2007 toteutettavien ESR-projektien yhtenä merkittävänä tehtävänä hyvien käytäntöjen kehittämisen ohella on oppilaitosten opettajien ja muun henkilöstön koulutus. Useassa projektissa tätä tavoitetta toteutetaan implisiittisesti muun toiminnan ohella. Monissa projekteissa opettajien valmentamiseen liittyvien mallien hakeminen on kuitenkin pääasiallinen tavoite. Tässä tehtävässä Hyvät käytännöt 2 -projekti järjestää eri teema-alueisiin kuuluvaa koulutusta yhteistyössä Opekon Toinen aalto II -projektin kanssa. Näitä seminaareja kutsutaan Helmi-seminaareiksi ja niistä löytyy tarkempaa tietoa kummankin projektin nettisivuilta: www.aokk.fi ja www.opeko.fi/toinenaalto.

Innovatiivisten projektien ja yleensä ammatillisen koulutuksen kehittämiseen tutustuminen on integroitu myös ammatillisen opettajankoulutuksen opetussuunnitelmaan. Näin uudet opettajat ovat jo valmistuessaan tietoisia kehitetyistä käytännöistä ja niiden taustalla olevista ongelmakohdista.

Hyvä käytäntö

Koska julkaisun nimenä on hyvät käytännöt, on välttämätöntä määritellä sitä lyhyesti. Hyvä käytäntö voi kohdistua opiskelijaan ja hänen kehittymiseensä, opettajan ajattelun ja toiminnan uudistumiseen, oppilaitoksen järjestelmien kehittämiseen tai alueelliseen yhteistyöhön ja verkostoyhteistyön lisääntymiseen. Näin hyvä käytäntö voi olla yksittäinen ja rajattu tai laaja-alainen ja suuri kokonaisuus. Sitä voidaan tarkastella määrällisin tai laadullisin kriteerein. Hyvän käytännön kriteerinä voidaan yleisesti ottaen pitää sitä, että se on osattu kuvata sekä prosessina että lopputuotoksena ja että sen hyöty on todettavissa oppilaitoksessa.

Lopuksi

Tämä julkaisu kuuluu Hyviä käytäntöjä ammatilliseen koulutukseen aktivoimiseksi 2 -projektin levitystehtävään ja se on tarkoitettu ammatillisten oppilaitosten henkilöstölle ja heidän sidosryhmilleen sekä oppilaitosten ja kunnan päättäjille, jotka ovat kiinnostuneita kehittämään nivelvaiheen yhteistyötä ja vähentämään keskeyttämistä. Samaan julkaisusarjaan kuuluva vuosina 2003-2005 toteutettuja innovatiivisia ESR-projekteja esittelevä julkaisu ilmestyi helmikuussa 2005. Se on tulostettavissa Hämeenlinnan opettajakorkeakoulun nettisivulta www.aokk.fi kohdasta kehittämis- ja tutkimustoiminta.

Samalta sivulta on tulostettavissa marraskuussa 2005 ilmestynyt Hyviä käytäntöjä ja kokeiltuja malleja oppilaitosten kehitystyöhön -julkaisu, jossa on kuuden eri projektin toimintaprosessin ja tulosten kuvausta. Artikkeleissa on kaksi kuvausta nivelvaiheen yhteistyöstä, kaksi kuvausta opiskelijoiden osallistamisesta ja kaksi kriittistä tarkastelua projektien toteuttamisen mahdollisuuksista ja esteistä oppilaitoksessa. Kuvauksiin johdatellaan artikkelilla hyvistä käytännöistä juurrutukseen.

Toivomme, että julkaisusta on hyötyä oppilaitoksenne kehittämistyössä. Kiitokset kaikille projektitoimijoille projektikuvausten toimittamisesta.

Innovatiivisin kehittämismiettein

Leena Nikander
projektipäällikkö
Hyvät käytännöt 2 -projekti

Elisa Tuominen
projektiassistentti
Hyvät käytännöt 2-projekti

Ammatilliseen koulutukseen aktivointi ja keskeyttämisen vähentäminen

Innovatiiviset projektit maakunta-alueittain

Häme ja Kymi

Saapuva - koulun toimintaympäristön kehittämishanke	43
Kotkan kaupunki, Kotkan ammatillinen koulutuskeskus	
Ohjauspolku	23, 32
Päijät-Hämeen koulutuskonserni, Koulutuskeskus Salpaus, Lahti	
TATU2	12, 34
Kouvolan seudun kuntayhtymä, Kouvolan seudun ammattiopisto	
TOPO - tukea opoiiluun Itä-Uudellamaalla	27
Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Amisto, Porvoon ammattiopisto	

Keski-Suomi

Pedagoginen käsikirja oppimisvaikeuksista ammatillisissa oppilaitoksissa	33
Niilo Mäki säätiö, Niilo Mäki instituutti, Jyväskylä	

Pirkanmaa

Ammattipolku	7
Valkeakosken seudun koulutuskuntayhtymä, Valkeakosken ammattiopisto	
Liikkumalla opit ammattiisi II	15
Saku ry, Tampere	
Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla	9, 22, 46
Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä, Vammalan ammattikoulu	
Oksalla ylimmällä	10
Kangasalan ammattioppilaitoksen kuntayhtymä, Kangasalan ammattioppilaitos	
Onnitiimi 2	40
Pirkanmaan Taitokeskus, Lempäälä	
Siirtoruuvi	11, 24
Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutti, Orivesi	
Toinen aalto II	35
Opetusalan koulutuskeskus Opeko, Tampere	

Pohjanmaa

Linkki työelämään	45
Raahen koulutuskuntayhtymä, Raahen ammattioppilaitos	

Uusimaa

Cooper	29
Kuntoutussäätiö ja Järvenpään ammattiopisto	
Kased 2	21, 31, 39
Espoon seudun koulutuskuntayhtymä, Espoon seudun ammattiopisto Omnia	
Lisää harrastamisen paikkoja toisen asteen opiskelijoille	16
Nuorten Akatemia	
Osallistamalla tutkintoon - osallistamismenetelmät käyttöön 2005–2007	17, 41
Arlainstituutti	
Romaninuoren tie työelämään ROTI	42, 47
Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä, Tuusulanjärven ammattiopisto, sosiaali- ja terveysalan yksikkö	
”Solmu”, Variassa tekemällä taitajaksi - ohjauksella ammattiin	25
Vantaan ammattiopisto Varia	
Taitaja9-kilpailu II	26
Skills Finland ry, Helsinki	
Tutka, KEKE II – Tutorit keskeyttämisen ehkäisyssä	18
Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto Sakki ry, Helsinki	
Uravalmennusta nivelvaiheisiin	28, 36, 48
Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään opetuspalvelukeskus	

Varsinais-Suomi ja Satakunta

Innopaja 2	20, 38
Loimaan ammatti-instituutin kuntayhtymä, Loimaan ammatti-instituutti	
Uravalmennusta nivelvaiheisiin	28, 36, 48
Porin kaupunki, Porin ammattiopisto, Palveluopisto	
Asukkaasta uudistujaksi ASU	14
Kokemäenjokilaakson koulutuskuntayhtymä, Kokemäenjokilaakson ammattiopisto	

”Ammattikympit” sekä ohjaava ja valmistava koulutus

Ammattikympeissä tai ohjaavan ja valmistavan koulutuksen malleissa on tuotettu materiaalia ja kokeiltu monipuolisesti erilaisia toimintatapoja, joista voi ottaa oppia oman oppilaitoksen vastaavan mallin suunnitteluun. Mukana on sekä ammatillisen oppilaitoksen että perusopetuksen yhteydessä toteutettavia projekteja.

- Ammattipolku (Valkeakosken ammattiopisto)
- Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla (Vammalan ammattikoulu)
- Oksalla ylimmällä (Kangasalan ammattioppilaitos)
- Siirtoruuvi (Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutti, Orivesi)
- TATU2 (Kouvolan seudun ammattiopisto)

Valkeakosken ammattiopisto
Tekniikka ja palvelut, Vanhankyläntie 2
Kauppa- ja hallinto, Valkeakoskenkatu 28
PL 119
37601 VALKEAKOSKI
puh. toimisto (03) 57 421
www.vaa.fi

AMMATTIPOLKU - Alueellinen yhteistyömalli onnistuneiden ammattipolkujen tukemiseen

Yhteydenotot

Hanna Sannamo, projektipäällikkö
puh. 044 9060 309, hanna.sannamo@vsky.fi

Maija Schellhammer-Tuominen, ohjaaja
puh. 044 9060 458, maija.schellhammer-tuominen@vsky.fi

Tavoitteet

- Luoda yhdessä verkostoyhteistyökumppaneiden kanssa yhteistyömallit, joiden avulla toteutetaan tuloksellisesti opiskelijoiden koulutukseen ohjautumista, opetuksellisia ja opiskelijahuollollisia tukitoimia koulutuksen aikana
- Perusopetuksen ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheen ohjauksen tehostaminen
- Oppilaitoksen sisäisen opiskelijahuollon kehittäminen
- Ammattipysäkki-ryhmätoiminnan kehittäminen. Tavoitteena on opiskelijoiden syrjäytymisen ehkäisy, osallisuuden lisääminen, elämänhallinnallisten valmiuksien lisääminen, motivaation tukeminen, ammatinvalinnan selkiytyminen, opintoihin kiinnittyminen, opintojen eteneminen

Toiminta

- Yhdessä verkostoyhteistyökumppanien kanssa opiskelua tukevien yhteistyömallien laatiminen. Yhteistyötahoja ovat esim. peruskoulut, sosiaali- ja terveystoimi, nuorisotoimi ja työvoimatoimisto
- Ammattipysäkki-ryhmä, jossa toiminnan teemat ovat elämänhallinta ja arkipäivän taidot, itsetuntemus, sosiaaliset taidot ja vuorovaikutus, oppimistyyli ja opiskelutaidot sekä ammatinvalinta

Arvioidut tulokset

- Verkostoyhteistyössä on selkeät yhteistyömallit ja toimijoiden vastuut on määritelty
- Nivelvaiheen toimiva yhteistyö mahdollistaa reagoimisen opiskelijan tuen tarpeisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.
- Ammattipysäkki-ryhmätoiminta vakiintuu ja jää osaksi oppilaitoksen vakituista toimintaa
- Oppilaitoksen opiskelijahuollon toiminta tehostuu

VSAKKY

Vammalan seudun ammatillisen
koulutuksen kuntayhtymä
Vammalan ammattikoulu
Ratakatu 36, 38210 Vammala
puh. (03) 519 31
www.vak.fi

NIVELVAIHEEN YHTEISTYÖ JA AMMATTI-10

Yhteydenotot

Tuija Penkkimäki, ohjaaja
puh.040 7179 787, tuija.penkkimaki@mail.vak.fi

Nivelvaiheen yhteistyö

Nivelvaiheen yhteistyöhankkeen tavoitteena on parantaa koulujen välistä yhteistyötä Vammalan seutukunnalla. Hanke pitää sisällään toimintoja, joita on kohdennettu peruskoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Tämän lisäksi on kehitetty malli, jonka avulla voimme tukea toisen asteen opiskelijoiden jatkokoulutukseen hakeutumista.

Toiminta

Seutukunnan 8- ja 9-luokkalaiset ovat käyneet tutustumassa Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän kouluihin. Näiden päivien aikana on voinut tutustua eri koulutusaloihin sekä osallistua ohjattuun harjoitustöiden tekemiseen. Tutustumispäiviin ovat osallistuneet myös peruskoulun opettajat. Oppilaiden vanhemmille on järjestetty Vammalan ammattikoulun tiloissa vanhempainiltoja, joissa kerrotaan ammatillisesta koulutuksesta sekä jatkokoulutusmahdollisuuksista. Lisäksi peruskoulun oppilaille on järjestetty ruuanlaittokerho Vammalan ammattikoulun tiloissa. Kerhotoimintaa ovat ohjanneet ammattikoulun opettajat. Kerhot ovat olleet hyvin suosittuja ja suunnitteilla on kerhotoimintaa myös sähköosastolle, metalliosaston yhteyteen ja mahdollisesti myös auto-osastolle.

Koulutuskuntayhtymämme on yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa suunnitellut kurssitarjontaa, johon toisen asteen opiskelijat voisivat osallistua. Kurssien tavoitteena on kannustaa opiskelijoita jatko-opintoihin, joiden osaksi suoritettavat kurssit tunnustetaan. Muita tukitoimia ovat valmentavat kurssit kielissä ja matematiikassa sekä ammatilukiomahdollisuus.

Vammalan ammatti-10

Vammalan kaupungin perusopetus ja Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ovat yhteistyössä perustaneet ammatti-10-luokan. Koulutukseen voi hakeutua nuori, joka ei vielä tiedä, mille alalle hakeutuisi tai on jäänyt vaille jatko-opiskelupaikkaa.

Toiminta

Opintojen rakenne on suunniteltu tukemaan opiskelijoiden hakeutumista jatkokoulutukseen. Puolet koulutuksesta on työpaikkaopintoja. Linjatutustumisten ja työharjoittelun avulla nuori voi selvittää jatkokoulutustoiveitaan ja saada realistisen käsityksen tulevasta ammatista. Toinen puoli opinnoista on peruskoulun aineita ja ammatillisia yhteisiä aineita. Nämä opintokokonaisuudet on valittu tukemaan jatko-opintoja toisen asteen oppilaitoksessa.

Ammatti-10-luokan suunnittelussa on huomioitu tuen tarve, jolloin sama ohjaaja on läsnä koko kuusituntisen koulupäivän linjatutustumisia lukuun ottamatta. Toiminnallinen rakenne, opiskelutekniikan ohjaus ja tiivis yhteistyö koteihin on luonut motivoituneen ja sitoutuneen opiskelijaryhmän.

OKSALLA YLIMMÄLLÄ **Ammatillinen kymppiluokka** **”OKSA”**

Yhteydenotot

Jari Pöyhönen, projektipäällikkö
puh. (03) 377 5034, 050 336 4486, jari.poyhonen@kamis.fi

Tavoitteet

- Ammatillisen koulutuksen tunnettuus lisääntyy
- Yhteistyö peruskoulujen ja ammattioppilaitoksen välillä tiivistyy
- Ammatilliseen koulutukseen hakevien määrä kasvaa
- Opiskelijoiden uratavoitteet selkiytyvät ja OKSA:n jälkeen hakeudutaan suoraan oikealle alalle opiskelemaan
- Opiskelumotivaatio nousee
- Ammatillisen koulutuksen negatiivisesti keskeyttäneiden määrä vähenee
- Ammatillinen yhteistyö oppilaitoksen ja paikallisten yritysten välillä kehittyy
- Tuetaan nuoria nivelvaiheessa ja siten ehkäistään koulutuksellista syrjäytymistä
- Kehitetään ja testataan opiskelijakohtaisia opintopolkuja sekä ohjausmenetelmiä
- Kehitetään opiskelijahuoltotyötä
- Vakiinnutetaan toiminta osaksi ammattioppilaitoksen toimintaa

Toiminta

- OKSAN opiskelijoilla on mahdollisuus korottaa peruskoulun päättötodistuksen arvosanoja
- Opiskelijat voivat osallistua oppilaitoksessa tarjottavien kurssien opetukseen yhteisissä ja ammatillisissa aineissa
- Myös lukiokursseille osallistuminen on mahdollista
- Kurssien lisäksi OKSALLA tehdään arjenhallintaa, itsetuntoa, esiintymistaitoa ja opiskelutekniikkaa kehittäviä harjoituksia
- Opiskelijat voivat tutustua itseään kiinnostaviin oppilaitoksiin ja aloihin tutustumisretkien, koulutuskokeilujen sekä työelämäjaksojen avulla

Pohjois-Pirkanmaan
KOULUTUSINSTITUUTTI

Pohjois-Pirkanmaan Koulutusinstituutti
Oriveden yksikkö
Rovastintie 17, 35100 Orivesi
puh. (03) 358 9200
www.pirko.fi

SIIRTORUUVI

Yhteydenotot

Sisko-Liisa Sillanpää, projektipäällikkö
Puh. (03) 358 9218, 044 766 4718, sisko-liisa.sillanpaa@pirko.fi

Kirsi Sirkka, erityisopettaja
Puh. (03) 358 9218, kirsi.sirkka@pirko.fi

Projektin lähtökohdat ja tavoitteet

Toiminnan lähtökohdat syntyivät paikkakunnalla havaitusta ohjauksen tarpeesta nuorten siirtyessä perusasteelta toisen asteen koulutukseen. Nivelvaiheen ohjauksen kehittämiseen yhteistyössä eri tahojen, kuten oppilaitosten, työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen kanssa perustettiin Siirtoruuvi-projekti, jonka tavoitteena on luoda paikkakunnalle ammatilliseen koulutukseen aktivoiva ja syrjäytymistä ehkäisevä toimintamalli, lisätä toisen asteen koulutuksen tunnettavuutta sekä tehostaa oppilaanohjausta ja lisätä työelämäkokemuksia TET-järjestelmää kehittämällä.

Ammattiin ohjaava koulutus

Projektin toteutuksessa keskeinen rooli on Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutin Oriveden yksikköön perustetulla ammattiin ohjaavalla linjalla. Koulutuksen tavoitteena on tukea nuoren ammatillista kasvua ja kehitystä sekä antaa valmiuksia suunnitella ja tehdä päätöksiä jatko-opintojen suhteen. Opiskelijat ovat sekä peruskoulun edellisenä keväänä päättäneitä, arvosanoja korottavia nuoria että muita alle 25-vuotiaita nuoria, jotka ovat eri syistä ilman toisen asteen koulutusta. Lisäksi linjalla on opinnot keskeyttäneitä tai lukion suorittaneita nuoria. Opiskelijat hakeutuvat koulutukseen joko suoraan koulutusinstituuttiin tai tulevat työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen ohjaamina. Toiminnan myötä onkin rakentunut luontevaa yhteistyötä paikkakunnalla nuoria eri tavoin ohjaavien tahojen kanssa.

Ammattiin ohjaavan linjan opiskelijoille tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) ja osalle myös HOJKS. Opintojen aloittaminen on mahdollista myös kesken lukuvuoden, samoin linjalta siirtyminen opiskelemaan koulutusosalalle tai jatkamaan keskeytyneitä opintoja. Opetussisällöt koostuvat työelämäntuntemuksesta ja -taidoista, elämänhallintataidoista ja opinto-ohjauksesta sekä tieto- ja viestintäteknologiasta, liikunnasta ja terveystiedosta. Opiskeluvaiheita kehitetään ja niitä ylläpidetään opiskelemalla mm. äidinkieltä, matematiikkaa ja kieliä. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus suorittaa oppilaitoksen koulutusalojen yhteisiä opintoja matematiikassa, fysiikassa ja kielissä tai osallistua koulutusaloittain ammatillisiin opintoihin niin halutessaan. Yhteisiä tutustumiskäyntejä järjestetään paikkakunnan yrityksiin ja julkisiin palveluihin sekä lähialueiden toisen asteen oppilaitoksiin. Opiskelusuunnitelmaan kuuluu lisäksi työssäoppimisjaksoja.

Siirtoruuvi-projektin kautta organisoidaan tutustumisjaksoja työelämään ja oppilaitoksiin myös sellaisille nuorille, jotka eivät opiskele ammattiin ohjaavalla linjalla.

K S A O

KOUVOLAN SEUDUN AMMATTIOPISTO

Utinkatu 44-48, 45200 Kouvola

puh. (05) 7448 000

www.ksao.fi/projektit

TATU2 - tavoitteena tutkinto

Yhteydenotot

Leena Turjansalo, projektipäällikkö

puh. (05) 7448 284, 040 8496 669, leena.turjansalo@ksao.fi

Projektin tavoitteet

- Ehkäistä ammatillisten opintojen keskeytymistä
- Kehittää uusia toiminta- ja ohjausmalleja nuorten ammatilliseen koulutukseen

Projektin toimenpiteet

- Kehitetään mahdollisuuksia yksilöllisten polkujen avulla suorittaa ammattiopintoja. Tässä tehdään yhteistyötä seudun nuorten työpajojen, työvoiman palvelukeskusten ja muun verkoston kanssa sekä levitetään hyviä käytäntöjä oppilaitoksen sisällä.
- Levitetään keskeyttämisaikassa olevien opiskelijoiden ohjauksen hyviä käytäntöjä; tehostettu neuvonta, yhteistyö kotikunnan kanssa ja opintoalan vaihtamismahdollisuudet oppilaitoksen sisällä
- Kehitetään oppilaitoksen toimintaohjeita poissaolojen ja eroamistilanteiden osalta
- Parannetaan opettajien osaamista opiskelijoiden ohjauksessa. Kehitetään ja toteutetaan Huolen puheeksiotto -koulutus ja siihen liittyvä työnohjaus, joka projektin aikana suunnataan ryhmänohjaajista/ luokanvalvojista muodostetulle pilottiryhmälle.
- Järjestetään opettajille ja opiskelijahuollon henkilöstölle tutustumiskäyntejä nuorten työpajoihin ja muihin oppilaitoksiin sekä järjestetään hyvien käytäntöjen levitystilaisuuksia.
- Tuetaan valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen sekä muun erityisopetuksen kehittämistä ja monipuolistamista oppilaitoksessa sekä yhteistyötä peruskoulujen kanssa.

Tuotteet

Luodaan käytäntöjä, joilla edistetään kannustavaa ja ohjaavaa toimintakulttuuria: Huolen puheeksiotto -koulutus, keskeyttämisaikassa olevien opiskelijoiden ohjaus, opiskelu nuorten työpajoissa ja menettelytapasuositukset.

Aktiivinen opiskelija

Teemassa esitellään nuorten osallistamiseen ja osallistumiseen liittyviä projekteja mm. nuorten vapaa-ajan ja harrastusten järjestämiseen, asuntolatoiminnan organisointiin ja tutortoimintaan kohdistettua toimintaa.

- Asukkaasta uudistujaksi - ASU (Kokemäenjokilaakson ammattiopisto)
- Liikkumalla opit ammattiisi II (Saku ry, Tampere)
- Lisää harrastamisen paikkoja toisen asteen opiskelijoille (Nuorten Akatemia, Helsinki)
- Osallistamalla tutkintoon! -levittämishanke (Arlainstituutti, Espoo)
- Tutka, KEKE II (Sakki ry, Etelä-Karjalan ammattiopisto Lappeenranta, Helsingin tekniikan alan oppilaitos, Helsingin palvelualueen oppilaitos)

Kokemäenjokilaakson ammattiopisto
PL 87, 32800 Kokemäki
puh. (02) 550400
www.satakola.fi
www.huittinen.fi/hayo

ASUKKAASTA UUDISTUJAKSI - ASU

Yhteydenotot

Maija-Leena Mäkinen, osastonjohtaja
puh. (02) 550 4180, 040 721 6212, maija-leena.makinen@satakola.fi

Projektin toteutukseen osallistuvat: Kokemäenjokilaakson ammattiopiston Kokemäen ja Ulvilan yksiköt sekä Huittisten Ammatti- ja yrittäjäopiston Kokemäen yksikkö.

Kohderyhmät

- Varsinainen kohderyhmä:
  - asuntolanvalvojat
  - vapaa-ajanohjaajat
  - liikunta/harrastetoiminnan ohjaajat ja niihin tehtäviin koulutettavat
  - asuntoloissa asuvien opiskelijoiden tukihenkilöt
  - oppilastutorit
- Välillisiä kohderyhmiä: opettajat, hallinnon edustajat, asuntoloissa asuvat opiskelijat, muuten kodin ulkopuolella asuvat opiskelijat

Lyhyt kuvaus

Vaikka ammatillisen peruskoulutuksen alueellisessa tarjonnassa on tapahtunut merkittävää kohentumista, osa opiskelijoista joutuu edelleen muuttamaan opiskelun takia pois kotoa, joskus kauaskin ja täysin vieraaseen kulttuuriin.

Kodin merkitys nuoren tukijana elämänhallinnassa on valitettavan usein lähes olematonta, pahimmassa tapauksessa osa nuorista on rikkonaisen perhetaustan johdosta sysätty pois kotoa. Tällöin aikuistumisvaiheessa oleva nuori on elämän ristiaallokossa yhtä aikaa hankkimassa ammattia ja itsenäistymässä ilman ymmärtävää tukea ja ohjausta. Vaara joutua sivuraiteille, keskeyttää opinnot ja muutoinkin syrjäytyä työelämästä ja yhteiskunnasta, on erittäin suuri.

Tämän kaltaisten opiskelijoiden joukko on merkittävästi kasvanut sitten asuntoloiden alkuaikojen. Asiaan on kuitenkin mahdollista vaikuttaa, mutta se vaatii kehittämistyötä. Asuntolatoimintaan voidaan rakentaa toimintamalli, jonka avulla nuoresta voi kehittyä aktiivinen oman elämänsä rakentaja ja uusiin haasteisiin myönteisesti suhtautuva yksilö.

Onnistuneen mallin rakentamisen vaativuus edellyttää ehdottomasti joukkuetyötä. Toimintamallin rakentajiksi valjastetaan monialainen, rakenteeltaan pysyvä, yhteistyöverkosto. Oppilaitosjohto sitoutetaan toiminnan tukijaksi. Projektin kohderyhmälle hankitaan tarvittavaa lisäkoulutusta ja valmiuksia toimintaverkoston rakentamiseksi ja sen testaamiseksi.

Toiminnan tuloksena odotetaan syntyvän alueellinen yhteistyöverkosto, jossa toimijat toteuttavat rakentamaansa toimintamallia. Elämänhallinnan parantuessa asuntolaopiskelijoiden vapaa-ajanvietto muuttuu aiempaa tavoitteellisemmaksi, mikä on osaltaan vähentämässä keskeyttämistä ja syrjäytymistä.

LIKKUMALLA OPIT AMMATTIISI II

Yhteydenotot

Jani Järvelin, projektipäällikkö
puh. (03) 2602 316, jani.jarvelin@sakury.net

SAKU ry:n Liikkumalla opit ammattiisi II -projektin tavoitteena on lisätä harrastustoiminnan tarjontaa ja opiskelijoiden aktiivisuutta ammatillisissa oppilaitoksissa. Projektissa kehitettyä Aktiivisesti ammattiin -mallia on testattu projektin pilottioppilaitoksissa. Pilottioppilaitosten kokemusten perusteella harrastustoiminnan kehittäminen lisäsi oppilaitoksen yhteisöllisyyttä, opiskelijoiden aktiivisuutta ja omasta kunnosta huolehtimista sekä paransi opiskelurauhaa.

AKTIIVISESTI AMMATTIIN -MALLI

1) Aktiivisesti ammattiin -toimijaverkostot

- SAKU ry koordinoi
- tukea, koulutusta ja uusia ideoita
- harrastustoiminnan koordinaattoreille
- opiskelijaliikuntatuutoreille
- asuntolanhoitajille
- erityisoppilaitoksille

2) Liikuntatuutorikoulutukset

- kolmiosainen koulutus opiskelijoille
- aiheina mm. tapahtuman järjestäminen, ryhmänohjaus ja oman elämän hallinta

3) Aktiivisesti ammattiin -toimintatarjotin

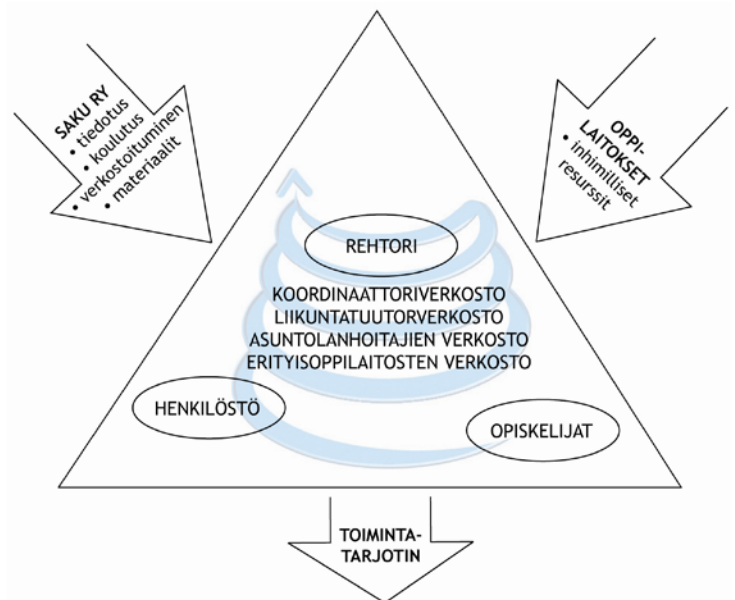
- konkreettisia ja testattuja harrastus-toiminnan malleja -> toimintaa koko lukuvuodeksi
- esim. infopiste, tavoitteellinen kerhotoiminta, teemapäivät, kilpailutoiminta

4) Ammattiosaajan liikuntavuosi

- opiskelijat sekä järjestäjiä että osallistujia
- alkuturnaukset oppilaitoksissa, valtakunnallinen lopputurnaus

5) Aktiivisesti ammattiin -toimintakansio

- Aktiivisesti ammattiin -malli yksissä kansissa
- ideoita harrastustoiminnan aktivointiin
- konkreettisia ohjeita tapahtumien ja teemapäivien järjestämiseen
- vapaa-ajantoiminnan ideapankki
- suunnattu asuntolanhoitajille, liikunnanopettajille, nuoriso- ja vapaa-ajanohjaajille, opoille jne.

Nuorten Akatemia
Asemapäällikönkatu 1, 00520 Helsinki
puh. 020 755 2674
www.nuortenakatemia.fi/note

LISÄÄ HARRASTAMISEN PAIKKOJA TOISEN ASTEEN OPISKELIJOILLE

Yhteydenotot

Anu Iivanainen, projektipäällikkö
puh. 020 7552 676, 040 504 6909, anu.iivanainen@nuortenakatemia.fi

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteena on vähentää opintojen keskeyttämistä tukemalla opiskelua ja tarjoamalla mielekkäitä harrastusmahdollisuuksia. Hankkeessa kehitetään konkreettisia välineitä nuorten omaehtoisten projektien toteuttamiseen oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla. Toteutuksessa on keskeistä nuorten parissa toimivien tahojen, kuten oppilaitosten, järjestöjen, kuntien ja yritysten, yhteistyö. Hankkeessa rakennetaan kahta toimintamallia: kouluajalle Nuorten Akatemian Note-koulutoimintaa ja vapaa-ajalle Suomen Opiskelija-Allianssi ry. – OSKU:n OsClubeja.

Note – Tukea opettajan työhön

Nuorten Akatemian Note-koulutoiminta haastaa toisen asteen ammatillisten oppilaitosten opettajat ideoimaan ja toteuttamaan nuorten kanssa projekteja oppimisen tueksi. Projektissa nuori oppii ryhmässä tekemällä monia elämässä tarvittavia taitoja kuten suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä, vuorovaikutustaitoja ja vastuunottoa.

Note-nettipalvelu tarjoaa oppilaitoksissa toteutettavan toiminnan tueksi **oppituntimateriaalia, kouluvierailijoita, kilpailuja, ideoita ja vauhditusrahaa**. Palvelujen teemat pohjautuvat opetussuunnitelmiin ja ovat käytettävissä netin kautta koko maassa.

OsClub – The Place to Be!

Suomen Opiskelija-Allianssi ry. – OSKU:n OsClub on ryhmä toisen asteen ammattiin opiskelevia nuoria, jotka kokoontuvat yhteisen harrastuksen pariin koulun jälkeen. Yhteinen harrastus voi olla mitä tahansa virkkauksen ja lumilautailun väliltä. Nuoret päättävät itse OsClubinsa teeman ja toiminta on opiskelijalähtöistä. OsClub voi kokoontua niin usein kun se itse haluaa, kuitenkin vähintään kerran kuukaudessa. OsClubin vetäjänä voi toimia opiskelija, OSKU:n kouluttama OsGuru (opiskelijatoimintaan koulutettu opiskelija), opo tai kuraattori. OsClub on vastaus opiskelijoiden harrastustyhjiön täyttämiseen!

Lisätietoa:
www.osku.info

Puustellinmäki 4-6, 02650 Espoo
puh. (09) 511 081
www.arlainst.fi/kehittamistoiminta

OSALLISTAMALLA TUTKINTOON - osallistamismenetelmät käyttöön 2005 - 2007

Yhteydenotot

Helena Rautavuori, projektipäällikkö
puh. 09 5110 8258, helena.rautavuori@arlainst.fi

Tavoite

Levittämishankkeen tavoitteena on edistää toimintatapoja ja käytäntöjä, joissa opiskelijat voivat aktiivisesti vaikuttaa oppilaitoksen eri toimintoihin. Päämääränä on muuttaa oppilaitoksen olosuhteita niin, että opiskelijat muuttuvat osallistettavista oma-aloitteisiksi osallistujiksi. Osallistuminen ja omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen edistää opintoihin sitoutumista, mikä puolestaan ehkäisee opintojen keskeyttämistä.

Osallistumisjärjestelmän avulla luodaan uudenlaista toimintakulttuuria, jossa opiskelijat ovat käytännössä mukana oppilaitoksen tiimiorganisaatiossa ja heille tarjotaan myös omaehtoisia toimintaryhmiä, joissa he itse saavat olla päättäjinä.

Arlainstituutin osallistumisjärjestelmään kuuluvat: **oppilaskunta, yhdysopiskelijaverkosto, tukiopiskelijat, asuntolatoimikunta, liikuntatuutorit** ja kaikkia osallistumisjärjestelmän tiimejä koordinoivana **osallisuustiimi**. Kunkin tiimin tukena toimii henkilökunnan edustaja ja opiskelijat saavat toiminnasta opintopisteitä. Yhdysopiskelijat ovat jäseninä oppilaitoksen moniammatillisissa tutkintotiimeissä ja tuovat esille kerran kuussa pidettävissä kokouksissaan opiskelijoiden aloitteita ja palautetta koulun toiminnan kehittämiseksi. Vertaistukea opiskelijat saavat myös kerhonohjaajilta, joina toimivat pääasiallisesti opiskelijat. Oppituntien ulkopuolisen oppimisen tunnustamisessa apuna on osallistumispassi.

Arlainstituutissa on kehitetty myös HOJKS-arviointia ja otettu käyttöön varhaisen puuttumisen verkostomenetelmiä, joilla on pyritty parantamaan opiskelijoiden osallistumista oman opintosuunnitelmansa laatimiseen ja sen työstämiseen sekä tukemaan ongelmien riittävän varhaista havaitsemista.

Lisätietoja: www.arlainst.fi/osallistamallatutkintoon/raportti

Kierrämme mielellämme kouluttamassa ja kertomassa projektissa kehitetyistä hyvistä käytännöistä ja osallistumisjärjestelmästäamme.

Suomen Ammattiin Opiskelevien Keskusliitto – SAKKI ry
PL 178, 00531 Helsinki
puh. 020 77 40214
www.sakkinet.fi

TUTKA, KEKE II – TUTORIT KESKEYTTÄMISEN EHKÄISYSSÄ

Yhteydenotot

Sanna Kujala, tutorkoordinaattori
puh. 050 310 00570, sanna.kujala@ekamo.fi
Etelä-Karjalan Ammattiopisto (Lappeenranta ja Imatra)

Kirsi Pihlaja, tutorkoordinaattori
puh. 050 337 4652, kirsi.pihlaja@edu.hel.fi
Helsingin Palvelualueen oppilaitos
Helsingin Tekniikan alan oppilaitos

Taustaa

Tutortoiminnan järjestämistä oppilaitoksessa pidetään usein opinto-ohjaajan tai kuraattorin vastuualueena. Isoissa, usean yksikön muodostamissa ammattioppilaitoksissa uudet opiskelijat tavoittava tutorointi on kuitenkin vaikeaa toteuttaa vain muutaman, joissain tapauksissa vain yhden, henkilön voimin.

Tavoite

TUTKA - Tutorit keskeyttämisen ehkäisyssä -projektin perusideana on

- saada ryhmänohjaajat huomaamaan toimivan tutortoiminnan merkitys ja
- tehdä sen hyödyntäminen houkuttelevaksi ja
- pienentää siten opinto-ohjaajaan tai kuraattoriin kohdistuvaa painetta.

Kun tutortoiminta on luonteva osa opiskelua, se vaikuttaa opiskelijoiden viihtyvyyteen ja yhteishenkeen oppilaitoksessa ja näin myös keskeyttämiset vähenevät.

Projektissa hyödynnetään SAKKI ry:n aiemmin toteuttamassa KEKE-projektissa luotua **Tutortoiminnan käsikirjaa koulutuksen järjestäjille**.

Projektin tarkoituksena on myös

- linkittää oppilaskuntatoiminta ja aktiivinen tutorointi luontevasti yhteen
- kokemusten kautta saadun tiedon levittäminen.

Nivelvaiheen yhteistyö, ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus

Teemassa esitellään ammatillisten oppilaitosten ja perusopetuksen yhteistyömuotoja. Erityisesti ammatteihin tutustuminen ja ajankohtaisen tiedon jakaminen ammatillisista tutkinnoista on projektien tavoitteina. Teema liittyy opintojen ohjaukseen.

- Innopaja 2 (Loimaan ammatti-instituutti)
- Kased 2 (Omnia, Espoo)
- Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla (Vammalan ammattikoulu)
- Ohjauspolku (Päijät-Hämeen koulutus konserni, Koulutuskeskus Salpaus, Lahti)
- Siirtoruuvi (Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutti, Orivesi)
- ”Solmu” Variassa tekemällä taitajaksi - ohjauksella ammattiin (Vantaan ammattiopisto Varia)
- Taitaja9-kilpailu II (Skills Finland ry, Helsinki)
- TOPO – Tukea opoiluun Itä-Uudellamaalla (Amisto, Porvoo)
- Uravalmennusta nivelvaiheisiin (Porin ammattiopisto ja Hyvinkään opetuspalvelukeskus)

Loimaan Ammatti-instituutti
Myllykyläntie 8
32200 LOIMAA
puh. (02) 760 810
www.lai.fi

INNOPAJA 2

Yhteydenotot

Pirkko Suhonen, projektipäällikkö
puh.050 3870 171, pirkko.suhonen@lai.fi

Tavoitteet

Projektin tavoitteena on

1. aktivoida peruskoulun päättövaiheessa olevia ja muita ammatillista koulutusta vailla olevia nuoria ammatilliseen koulutukseen
2. pyrkiä ehkäisemään keskeyttämisiä tutkintoon johtavassa ammatillisessa koulutuksessa
3. kehittää työkaluja elämänhallinnan parantamiseksi nuoren henkilökohtaista kasvamista varten, jotta saataisiin luotua kaikille edellytykset ammatilliselle kasvulle
4. edistää valmistumista ja parantaa valmiuksia työpaikan etsimisessä ja edistää valmistuvien työmarkkinakelpoisuutta
5. lisätä henkilökunnan valmiuksia, tietoja ja taitoja kohdata erilaisia oppijoita

Toteutus

Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta edistetään koululaisten että heidän vanhempiansa parissa. Ammatillista väylää esitellään koululaisille vierailujen ja mm. TET-jaksojen tarjoamisella ammatillisessa oppilaitoksessa. Peruskoulujen opettajien, oppilaanohjaajien ja koululaisten vanhempien tietoja ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksista ja työelämän tulevista tarpeista parannetaan yhteistyössä viranomaisten ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa järjestämällä ammattien iltoja.

Laaditaan alueellinen oppilaan- ja opinto-ohjaussuunnitelma yhteistyössä alueen peruskoulujen, toisen asteen oppilaitosten ja ammattikorkeakoulun kanssa.

Keskeyttämisen ehkäisyn ennakoinnissa keskitytään peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheeseen ja ammatillisen koulutuksen aloitusvaiheeseen. Kehitetään kuraattorien, opinto-ohjaajien ja ryhmäohjaajien toimenkuvia nopean puuttumisen periaatteella.

Kehitetään työelämäläheisiä opetus- ja oppimistapoja niille opiskelijoille, jotka eivät ole erityisen tuen tarpeessa (HOJKS), mutta tarvitsevat yksilöllistä ohjausta ja tukea selviytyäkseen opinnoistaan määräjassa. Kehitetään työvaltaisen pajakoulun teoria-aineiden opiskelumateriaalia ja opiskelijoiden omatoimisen opiskelun taitoja.

Tavoitteena on kehittää työkaluja, joilla voidaan lisätä opiskelijoiden opiskelunvalmiuksia ja opiskelunmotivaatiota. Toimenpiteitä kehitetään niille opiskelijoille, jotka lähtötestien perustella tarvitsevat lisätukea perusvalmiuksissa sekä niille opiskelijoille, joiden ammatinvalinta ei ole varmistunut.

KASED2

Yhteydenotot

Päivi Saari-Prami, projektikoordinaattori
puh. 050 592 5030, paivi.saari-prami@omnia.fi

KASED2 - kasvun, ammatillisuuden ja osallisuuden edistämiprojekti vuosille 2005- 2007. Toimintomme tähtäävät ensimmäisen projektikauden mukaisesti nuorten opetuksen ja ohjauksen uusiin haasteisiin. Tuemme opiskelijoita opintojen suorittamisessa, eri elämäntilanteissa ja työelämään siirtymisessä. Saavuttaaksemme tavoitteet muokkaamme omia menetelmiämme yksiköissämme ja toimivan yhteistyöverkoston kanssa. Levitämme projektin aikana luotuja hyviä käytänteitä sekä toimimme yhteistyössä eri ammatillisten oppilaitosten ja ESR- projektien kanssa.

Projektin tavoitteita ja toimenpiteitä

1. Perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen – nivelvaiheen kehittäminen

Tavoitteina:

- ❖ Lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta
- ❖ Antaa ajantasaista tietoa koulutustarjonnasta oppilaille huoltajineen ja peruskoulujen henkilöstölle
- ❖ Kehittää oppilaiden joustavaa siirtymistä peruskoulusta ammatilliseen yhteistyötä tehostamalla

Toimenpiteinä: Espoon seudun koulutuskuntayhtymän toiminta-alueen (Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen) peruskoulujen henkilöstöille ja oppilaille vanhempineen järjestetään erilaisia nivelvaihetta tukevia toimintoja. Leirikoulu järjestetään Nöykkiön ja Espoon yhteislyseon koulun 8-luokkalaisille. Toiminnallisten oppilaitosvierailuja kehitetään erityisesti Kirkkonummella. Ohjattuja TET- jaksoja kehitetään 9-luokkalaisille. Opinto-ohjaajien yhteistyötä tehostetaan ja uusia yhteistyömuotoja kehitetään.

2. Opiskelijahuollolliset tukitoimet

Tavoitteina:

Opiskeluun motivoituminen, opiskelujen keskeyttämisen vähentäminen, ammatti-identiteetin kehittyminen

- ❖ Kotiväki- ja verkostoyhteistyön kehittäminen
- ❖ Eri kulttuuritaustaisten opiskelijoiden integroituminen oppilaitosyhteisöön
- ❖ Opiskelijoiden elämänhallinnan ja kasvuun liittyvien ongelmatilanteiden ratkaisuisissa tukeminen

Toimenpiteinä: Eri koulutusalojen opiskelijoiden alkuhaastattelut, oppilashuoltoyhteistyö (opot) peruskoulujen kanssa, ryhmäytymispäivät, työelämäkäynnit ja toiminnalliset kotiväenillat. Sosiaalialan ammattilaisen tuki opiskelijoille ja opettajille.

3. Opetukselliset tukitoimet

Tavoitteina:

- ❖ Keskeyttämisen vähentäminen ja koulutuksen läpäisyasteen nostaminen
- ❖ Yksilöllisen oppimisen mahdollistaminen
- ❖ Opettajien, erityisesti ryhmäohjaajien valmiuksien parantaminen arkielämän ohjaus- ja opetustyössä

Toimenpiteinä: Koulutusalaakohtaiset opetuksen tukitoimet, oman oppimistyylin löytämiseen ohjaaminen ja putoamisvaarassa olevien tukeminen ja tukihenkilötoiminta. Opettajakoulutuksen järjestäminen.

4. Projektin seuranta ja käytänteiden vakiinnuttaminen

Tavoitteina:

- ❖ Ryhdittää projektin toimintoja ja sitouttaa muutkin kuin projektissa toimijat yhteisiin tavoitteisiin
- ❖ Saada tietoa projektin vaikutuksista ja siitä kuinka toimintoja tulee parantaa
- ❖ Tukea oppilaitosten välistä yhteistyötä ja juurruttaa hyvät projektikäytännöt kuntayhtymässä arkirutiiniksi

Toimenpiteinä: Säännölliset ja riittävän usein pidettävät ohjausryhmä- ja työryhmäkokoukset. Näkyminen ja esittäytyminen kuntayhtymän tilaisuuksissa. Yhteisten pelisääntöjen luominen ja levittäminen. Kenttätyö eri koulutusyksiköissä. Palautteen kerääminen, itsearviointi ja toimintojen parantaminen.

VSAKKY

Vammalan seudun ammatillisen
koulutuksen kuntayhtymä
Vammalan ammattikoulu
Ratakatu 36, 38210 Vammala
puh. (03) 519 31
www.vak.fi

NIVELVAIHEEN YHTEISTYÖ JA AMMATTI-10

Yhteydenotot

Tuija Penkkimäki, ohjaaja
puh.040 7179 787, tuija.penkkimaki@mail.vak.fi

Nivelvaiheen yhteistyö

Nivelvaiheen yhteistyöhankkeen tavoitteena on parantaa koulujen välistä yhteistyötä Vammalan seutukunnalla. Hanke pitää sisällään toimintoja, joita on kohdennettu peruskoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Tämän lisäksi on kehitetty malli, jonka avulla voimme tukea toisen asteen opiskelijoiden jatkokoulutukseen hakeutumista.

Toiminta

Seutukunnan 8- ja 9-luokkalaiset ovat käyneet tutustumassa Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän kouluihin. Näiden päivien aikana on voinut tutustua eri koulutusaloihin sekä osallistua ohjattuun harjoitustöiden tekemiseen. Tutustumispäiviin ovat osallistuneet myös peruskoulun opettajat. Oppilaiden vanhemmille on järjestetty Vammalan ammattikoulun tiloissa vanhempainiltoja, joissa kerrotaan ammatillisesta koulutuksesta sekä jatkokoulutusmahdollisuuksista. Lisäksi peruskoulun oppilaille on järjestetty ruuanlaittokerho Vammalan ammattikoulun tiloissa. Kerhotoimintaa ovat ohjanneet ammattikoulun opettajat. Kerhot ovat olleet hyvin suosittuja ja suunnitteilla on kerhotoimintaa myös sähköosastolle, metalliosaston yhteyteen ja mahdollisesti myös auto-osastolle.

Koulutuskuntayhtymämme on yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa suunnitellut kurssitarjontaa, johon toisen asteen opiskelijat voisivat osallistua. Kurssien tavoitteena on kannustaa opiskelijoita jatko-opintoihin, joiden osaksi suoritettavat kurssit tunnustetaan. Muita tukitoimia ovat valmentavat kurssit kielissä ja matematiikassa sekä ammattilukiomahdollisuus.

Vammalan ammatti-10

Vammalan kaupungin perusopetus ja Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ovat yhteistyössä perustaneet ammatti-10-luokan. Koulutukseen voi hakeutua nuori, joka ei vielä tiedä, mille alalle hakeutuisi tai on jäänyt vaille jatko-opiskelupaikkaa.

Toiminta

Opintojen rakenne on suunniteltu tukemaan opiskelijoiden hakeutumista jatkokoulutukseen. Puolet koulutuksesta on työpaikkaopintoja. Linjatutustumisten ja työharjoittelun avulla nuori voi selvittää jatkokoulutustoiveytään ja saada realistisen käsityksen tulevasta ammatista. Toinen puoli opinnoista on peruskoulun aineita ja ammatillisia yhteisiä aineita. Nämä opintokokonaisuudet on valittu tukemaan jatko-opintoja toisen asteen oppilaitoksessa.

Ammatti-10-luokan suunnittelussa on huomioitu tuen tarve, jolloin sama ohjaaja on läsnä koko kuusituntisen koulupäivän linjatutustumisia lukuun ottamatta. Toiminnallinen rakenne, opiskelutekniikan ohjaus ja tiivis yhteydenotto koteihin on luonut motivoituneen ja sitoutuneen opiskelijaryhmän.

OHJAUSPOLKU

Yhteydenotot

Timo Mäkelä, projektikoordinaattori
puh. 044 708 0132, timo.makela@salpaus.fi

Tavoitteet

1. Päijät-Hämeessä eri yhteyksissä kehitettyjen opiskelijan ja opiskelun tuki- ja ohjausmallien kokoaminen, laajempi käyttöönotto ja jatkokehittäminen hyödynnettäväksi ja edelleen levitettäväksi sekä Päijät-Hämeessä että laajemminkin kansallisesti muualla sovellettavaksi.
2. Kokonaisvaltaisesti opiskelijan ohjaus- ja tukipalveluja kuvaavan alueellisen ”Ohjauspolku Päijät-Hämeessä” opiskelijan ohjaus- ja tukipalvelujen käsikirjan kokoaminen.
3. Opiskelijan oppimispolun varrella vielä olevien kriittisten ongelmakohtien kartoittaminen ja ratkaisujen etsiminen niihin sekä tukipalveluiden kehittäminen.
4. Opintojen mahdollisen keskeyttämisen hallittu prosessi.
5. Lisätä ja vakiinnuttaa entisestään alueen eri kouluasteiden opinto-ohjaajien, muun opiskelijahuoltohenkilöstön ja työvoimaviranomaisten yhteistyötä.

Toiminta

Projekti kokoaa eri projekteissa ja hankkeissa kehitetyt hyvät käytännöt, oppilaitosten erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen suunnitelmat, toimintamallit, toimivat yhteistyömallit ja muun teemaan liittyvän alueellisen tietämyksen. Selvitystyön tuloksena julkaistaan ”Ohjauspolku Päijät-Hämeessä – opiskelijan ohjaus- ja tukipalveluiden käsikirja”. Käsikirja toimii pohjana käynnistyvälle levitystyölle.

Projekti järjestää yhteistyössä kansallisen Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen kanssa alueellisia koulutustilaisuuksia, seminaareja ja keskustelufoorumeja. Opintojen tuki- ja ohjaustyötä tekeväille henkilöstölle luodaan oma keskustelufoorumi verkkoon. Käynnistetään uudenlaisia yhteistyöverkostoja, jotka tehdyn selvitystyön pohjalta kartoittavat ne opiskelijan opiskelupolun varrella olevat kriittiset kohdat, jotka vielä vaativat uusia tai entistä toimivampia tukitoimia. Kehitetään uusia tukitoimia esimerkiksi tiedon siirtoon oppilaitoksesta ja oppilaitostasolta toiselle. Laaditaan alueellinen, kokonaisvaltainen opiskelijan tuki- ja ohjaussuunnitelma.

Pohjois-Pirkanmaan
KOULUTUSINSTITUUTTI

Pohjois-Pirkanmaan Koulutusinstituutti
Oriveden yksikkö
Rovastintie 17, 35100 Orivesi
puh. (03) 358 9200
www.pirko.fi

SIIRTORUUVI

Yhteydenotot

Sisko-Liisa Sillanpää, projektipäällikkö
Puh. (03) 358 9218, 044 766 4718, sisko-liisa.sillanpaa@pirko.fi

Kirsi Sirkka, erityisopettaja
Puh. (03) 358 9218, kirsi.sirkka@pirko.fi

Projektin lähtökohdat ja tavoitteet

Toiminnan lähtökohdat syntyivät paikkakunnalla havaitusta ohjauksen tarpeesta nuorten siirtyessä perusasteelta toisen asteen koulutukseen. Nivelvaiheen ohjauksen kehittämiseen yhteistyössä eri tahojen, kuten oppilaitosten, työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen kanssa perustettiin Siirtoruuvi-projekti, jonka tavoitteena on luoda paikkakunnalle ammatilliseen koulutukseen aktivoiva ja syrjäytymistä ehkäisevä toimintamalli, lisätä toisen asteen koulutuksen tunnettavuutta sekä tehostaa oppilaanohjausta ja lisätä työelämäkokemuksia TET-järjestelmää kehittämällä.

Ammattiin ohjaava koulutus

Projektin toteutuksessa keskeinen rooli on Pohjois-Pirkanmaan koulutusinstituutin Oriveden yksikköön perustetulla ammattiin ohjaavalla linjalla. Koulutuksen tavoitteena on tukea nuoren ammatillista kasvua ja kehitystä sekä antaa valmiuksia suunnitella ja tehdä päätöksiä jatko-opintojen suhteen. Opiskelijat ovat sekä peruskoulun edellisenä keväänä päättäneitä, arvosanoja korottavia nuoria että muita alle 25-vuotiaita nuoria, jotka ovat eri syistä ilman toisen asteen koulutusta. Lisäksi linjalla on opinnot keskeyttäneitä tai lukion suorittaneita nuoria. Opiskelijat hakeutuvat koulutukseen joko suoraan koulutusinstituuttiin tai tulevat työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen ohjaamina. Toiminnan myötä onkin rakentunut luontevaa yhteistyötä paikkakunnalla nuoria eri tavoin ohjaavien tahojen kanssa.

Ammattiin ohjaavan linjan opiskelijoille tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma (HOPS) ja osalle myös HOJKS. Opintojen aloittaminen on mahdollista myös kesken lukuvuoden, samoin linjalta siirtyminen opiskelemaan koulutuslalle tai jatkamaan keskeytyneitä opintoja. Opetussisällöt koostuvat työelämäntuntemuksesta ja -taidoista, elämänhallintataidoista ja opinto-ohjauksesta sekä tieto- ja viestintäteknologiasta, liikunnasta ja terveystiedosta. Opiskeluvaihtoehtoja kehitetään ja niitä ylläpidetään opiskelemalla mm. äidinkieltä, matematiikkaa ja kieliä. Opiskelijoilla on myös mahdollisuus suorittaa oppilaitoksen koulutusalojen yhteisiä opintoja matematiikassa, fysiikassa ja kielissä tai osallistua koulutuslakohtaisiin ammatillisiin opintoihin niin halutessaan. Yhteisiä tutustumiskäyntejä järjestetään paikkakunnan yrityksiin ja julkisiin palveluihin sekä lähialueiden toisen asteen oppilaitoksiin. Opiskelusuunnitelmaan kuuluu lisäksi työssäoppimisjaksoja.

Siirtoruuvi-projektin kautta organisoidaan tutustumisjaksoja työelämään ja oppilaitoksiin myös sellaisille nuorille, jotka eivät opiskele ammattiin ohjaavalla linjalla.

VANTAAN KAUPUNKI
VANDA STAD

varia
Vantaan ammattiopisto

Vantaan ammattiopisto Varia
Tennistie 1, 01370 Vantaa
puh. (09) 8392 4287
www.varia.fi

"SOLMU" VARIASSA TEKEMÄLLÄ TAITAJAKSI - OHJAUKSELLA AMMATTIIN

Yhteydenotot

Päivi Alavataja, projektin vetäjä, opinto-ohjaaja
puh. 040 5346963, paivi.alavataja@vantaa.fi

Ulla-Maija Kopra, projektityöntekijä
puh. 0400 871314, ulla-maija.kopra@edu.vantaa.fi

Tavoitteena:

Syrjäytymisen ehkäisy

- tukea nuorta peruskoulun jälkeisten koulutustavoitteiden selkeyttämisessä
- tukea ammatilliseen koulutukseen hakeutumista
- ehkäistä ammatillisten opintojen alkuvaiheen keskeyttämistä
- tukea erityisten kohderyhmien opintojen etenemistä ja tutkinnon suorittamista

Elämönhallintataitojen kehittämisen tukeminen

- erityistä tukea tarvitsevien nuorten, romaninuorten ja maahanmuuttajanuorten yleisten elämönhallintataitojen kehittäminen nuoren omien vahvuuksien, kulttuurillisen taustan ja verkostoyhteistyön hyödyntämisen kautta

Miksi?

- Hyppäys ylänivelessä peruskoulusta toiselle asteelle on kohderyhmän nuorille usein liian iso (esim. pienryhmästä isoon yleisopetuksen ryhmään) > opinnot keskeytyvät alkuvaiheessa
- Erityisesti romaninuorten kulttuurillinen tausta (mm. tyttöjen aikuistuminen, romanivaatetukseen siirtyminen, ei edellisen sukupolven kouluttautumishistoriaa yms.) vaikuttavat opintojen etenemiseen ja jatkumiseen
- Suvaitsevaisuuden lisäämistarve toisenlaisia kohtaan

Miten?

- Ohjaustori suunniteltaessa perusasteen jälkeisiä opintoja – matala kynnyks hankkia tietoa ja vahvistusta omille toiveilleen (pilottikumppanina Vantaankosken yläkoulu)
- Nuorta koskevien tietojen avoin siirto asteelta toiselle ohjaustorilla; työparina peruskoulun opo ja toisen asteen opo > tiedottaminen opettajille ym. tarvittaessa
- Nuoren auttamista kiinnittymään opintoihin ja tavoitteiden luomiseen
- Psykiatrisen sairaanhoitajan apu mm. elämönhallintataitojen kehittämisessä työparina opettajan/opon kanssa
- Laaja yhteisverkostotoiminnan hyödyntäminen nuoren tukena > onnistumisen kokemusten aikaansaaminen
- Oppilaitoksen työntekijöiden koulutus kohtaamaan nuori (mm. kulttuurillisten seikkojen vaikutukset opiskelijan elämään ja oppimiseen)

Skills Finland ry
Rahakamarinportti 3 B
00240 Helsinki
puh. (09) 8689 680
www.taitaja9.com

TAITAJA9-KILPAILU II - AMMATILLISEN KOULUTUKSEN VETOVOIMAN KEHITTÄMINEN KILPAILUTOIMINNAN AVULLA

Yhteydenotot

Hannu Pajari, projektipäällikkö
puh. 050 466 0686, hannu.pajari@skillsfinland.com

Tavoitteet

Projektin päätavoitteena on tutustuttaa peruskoululaisia eri ammatteihin, tukea ammatinvalintaa, lisätä ammatilliseen koulutukseen hakeutuvien nuorten määrää erityisesti haasteellisilla ammatti- ja kouluttautumisalioilla ja vähentää keskeyttämisten määrää oikeilla linjavalinnoilla.

Projektin tavoitteena on myös lisätä paikallisten peruskoulujen, ammatillisten oppilaitosten ja yritysten välistä yhteistyötä paikallisella tasolla.

Toimenpiteet

Tärkeimpänä toimena on kehittää Taitaja9-kilpailua koko Suomen kattavaksi ammatillisen koulutuksen markkinointikonseptiksi. Projektin aikana kehitetään Taitaja9-kilpailukonseptia niin, että koko maa tulee kilpailutoiminnan piiriin. Suomi on jaettu 12 alueeseen ja niiden sisäistä paikalliskilpailutoimintaa aktivoidaan ja tuetaan.

Projektin aikana kehitetään paikallisesti peruskoulujen ja ammatillisten oppilaitosten yhteistyötä siten, että peruskoulun teknisen- ja tekstiilityön ja kotitalouden opettajat sekä opinto-ohjaajat ovat keskeisiä toimijoita.

Projekti kehittää yhteistoimintarakenteista paikallisesti laajempia sekä syvällisempiä. Toimijoina ovat yhä useammat opettajat, ohjaajat sekä yritysten henkilöt. Yrityksille tarjotaan uusia tapoja olla mukana oppilaitosyhteistyössä sekä markkinoida omaa yritystään ja toimialaansa paikallisesti.

Ammatillisille oppilaitoksille projekti tarjoaa mielekkään tavan rekrytoida nuoria koulutukseen ja rakentaa yhteistyöverkkoa yritysten kanssa sekä oppia muilta paikkakunnilta. Peruskouluille tulee mielekäs, uusi tapa lähestyä ammatteja ja muita ammatillisia oppilaitoksia samalla kun opinto-ohjaajat saavat käytännön työkaluja. Nuoret tavoitetaan elämyksellisellä tavalla, joka tukee tietoja, vastaa nuorten tarpeisiin ja auttaa tekemään päätöksiä.

Itä-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä
Porvoon ammattiopisto
Perämiehentie 6, 06100 Porvoo
Puhelin (019) 547 71
www.amisto.fi

TOPO - TUKEA OPINTO-OHJAUKSEEN ITÄ-UUDELLAMAALLA

Yhteydenotot

Sirpa Harju, projektipäällikkö
puh. 040 5375 232, sirpa.harju@amisto.fi

Alueellisen opinto-ohjauksen kehittämisprojekti toteutetaan ajalla 1.8.2005–31.12.2007. Projektin varsinaiset kohderyhmät ovat peruskoulujen ja toisen asteen opinto-ohjaajat ja välilliset kohderyhmät ovat peruskoulujen oppilaat ja toisen asteen opiskelijat.

Tavoitteet

Projektin tavoitteena on alueellisten yhteistoimintamallien lisäksi luoda yhteinen opinto-ohjauksen materiaali sekä parantaa alueen opinto-ohjaajien yhteistyötä oppilaiden hyväksi. Tavoitteena on myös Itä-Uudenmaan ammatillisen/ toisenasteen koulutuksen tarjonnan esittely toimijoille ja peruskoulujen oppilaille elämyksellisyyden avulla.

Toimenpiteet

- Opinto-ohjaajien atk-koulutus
- Ohjausmateriaalin tuottaminen
- Koulutuskokeilut toisen asteelle ja tehostetut työelämään tutustumisjaksot (TET) peruskoululaisille
- Oppilaiden siirtymävaiheiden ohjauksen tehostaminen, siirtymäsuunnittelu
- Opettajavaihto, peruskoulun opettajat tutustumassa toisen asteen koulutukseen
- Projektin suunnittelu ja toteutus perus- ja toisen asteen opinto-ohjaajien yhteistyönä

Arvioidut tulokset

- Alueelliset yhteistoimintamallit
- Yhteinen opinto-ohjauksen verkkomateriaali ja esite
- Opinto-ohjaajien atk-valmiuksien ja vuorovaikutuksen parantuminen

Arvioidut vaikutukset

- Ammatillisen koulutuksen profiili nousee ja tietoisuus eri koulutusvaihtoehtoista paranee
- Opinto-ohjaajien ohjaus helpottuu ja selkiytyy toimivan materiaalin ansiosta
- Peruskoululaisten hakeutuminen itselleen sopiville aloille toisella asteella helpottuu ja keskeyttäminen/syrjäytyminen vähenee
- Luonteva yhteistyö ja verkottuminen alueella vahvistuu

Hyvinkään opetuspalvelukeskus
Hämeenkatu 9, PL 34, 05801 Hyvinkää

Porin ammattiopisto
Rautatiepuistikatu 5
28130 Pori

Työterveyslaitos
Topeliuksenkatu 41a A
00250 Helsinki
www.ttl.fi/urahallinta

URAVALMENNUSTA NIVELVAIHEISIIN

Yhteydenotot

Sari Vivolin, projektipäällikkö
Hyvinkään opetuspalvelukeskus
Puh. (019) 459 2276, 0400 617 441, sari.vivolin@hyvinkaa.fi

Esko Seppälä, projektipäällikkö
Porin ammattiopisto
Puh. (02) 6215518, 044 7015518, esko.seppala@porinammattiopisto.fi

Hankkeen tavoitteena on perusasteen ja toisen asteen sekä ammatillisen koulutuksen ja työelämän nivelvaiheisiin liittyvien testattujen uravalmennusmenetelmien (Kohti työelämää- ja Koulutuksesta Työhön – ryhmämenetelmät) valtakunnallinen levittäminen ja juurruttaminen peruskouluihin, lukioihin, ammatillisiin oppilaitoksiin ja ammattikorkeakouluihin. Toiminnallisina tavoitteina ovat Kohti työelämää- ja Koulutuksesta Työhön - menetelmien käyttöönottoa tukevan konsultoinnin ja koulutustuen suunnittelu ja toteuttaminen. Tarkoituksena on kehittää sovellus ja ohjeistus Kohti työelämää-menetelmästä maahanmuuttajille ja peruskoulun erityisryhmille. Hankeyhteistyöhön osallistuvat Hyvinkään opetuspalvelukeskus, Porin ammattiopisto, työhallinto ja Työterveyslaitos.

Työkaluja koulutus- ja työuran tukemiseen:

Kohti työelämää – ryhmämenetelmä on oppilaanohjauspaketti (Ohjaajan käsikirja ja Oppilaan työkirja), joka tukee peruskoulun 8. ja 9. luokan urasuunnittelua, työelämään tutustumista ja yhteisvalintaa. Menetelmää voidaan käyttää myös lisäopetuksen ja ammatillisen valmentavan koulutuksen ryhmille sekä lukion abiturienteille.

Koulutuksesta työhön – ryhmämenetelmä on ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille suunnattu työllistymisvalmennus (Ohjaajan käsikirja, Opiskelijan työkirja, video), joka tukee opiskelijoiden ammattitaidon kehittämistä, työnhakua, kiinnittymistä työelämään ja työuralla menestymistä. Opiskelijat oppivat työnhakutaitoja sekä keinoja selviytyä vastoinkäymisistä työnhaussa ja työsuhteen alkuvaiheessa.

Ohjaajakoulutus

Ryhmämenetelmien rakenteen ja toimintatapojen sekä eri tehtävien ja harjoitusten tavoitteiden ymmärtämiseksi ohjaustoimintaa aloittavien suositellaan osallistuvan menetelmän käyttöönottoa tukevaan ohjaaja-koulutukseen.

Kohti työelämää- ja Koulutuksesta työhön – ryhmämenetelmistä järjestetään ohjaajakoulutuksia tilauksesta 10 – 20 henkilön ryhmille. Kahden päivän mittaisen koulutusjakson aikana osallistujat tutustuvat ryhmämenetelmien ohjaustekniikoihin, keskeisimpiin sisältöihin ja tavoitteisiin.

Lisätietoja Työterveyslaitoksen www-palvelusta osoitteesta: www.ttl.fi/urahallinta.

Opettajien valmentaminen; toimintojen vakiinnuttaminen ja juurruttaminen

Teemassa esitellään projekteja, jotka kohdistavat toimintansa kehitettyjen hyvien käytäntöjen juurruttamiseen oppilaitoksessa ja opettajien valmentamiseen ja koulutukseen malleja vakiinnutettaessa.

- Cooper (Järvenpään ammattiopisto)
- Kased 2 (Omnia, Espoo)
- Ohjauspolku (Päijät-Hämeen koulutus konserni, Koulutuskeskus Salpaus, Lahti)
- Pedagoginen käsikirja (Niilo Mäki instituutti, Jyväskylä)
- TATU 2 (Kouvolan seudun ammattiopisto)
- Toinen aalto II (Opetusalan koulutuskeskus, Tampere)
- Uravalmennusta nivelvaiheisiin (Porin ammattiopisto ja Hyvinkään opetuspalvelukeskus)

KUNTOUTUSSÄÄTIÖ

Kuntoutussäätiö
Pakarituvantie 4-5, 00410 Helsinki
puh. (09) 530 41

Keski-Uudenmaan ammattikoulutusyhtymä
Järvenpään ammattiopisto
Wärtsilänkatu 7, 04400 Järvenpää
puh. (09) 2738 3101
www.kuntoutussaatio.fi

COOPER

Yhteydenotot

Louna Hakala, projektipäällikkö
puh. (09) 5304 407 tai 040 838 2428, louna.hakala@kuntoutussaatio.fi

Päivi Järvinen, opinto-ohjaaja
puh. (09) 2738 3106, paivi.jarvinen@keuda.fi

Projektin tavoitteet

- Peruskoulun ja ammatillisen oppilaitoksen yhteistyön kehittäminen peruskoulunsa päättävien opiskelijoiden siirtyessä ammattiopintoihin.
- Opiskelijoiden tuen tarpeiden havaitseminen mahdollisimman varhain ammattiopintojen aikana sekä tarvittavien tukitoimien järjestäminen opetus- ja opiskelijahuollon yhteisvoimin.
- Opetus- ja opiskelijahuoltohenkilöstön koulutusohjelma, joka tukee tarkoituksenmukaisten yhteistyökäytäntöjen luomista ja juurruttamista omassa oppilaitoksessa/työyksikössä.

Projektin keskeiset toimenpiteet

Projektissa kehitetään ammattioppilaitoksen opetushenkilöstön ja opiskelijahuollon yhteistyön rakenteita ja toimintakäytäntöjä tavoitteena mm. opiskelurästien ja opintojen pitkittymisen ehkäiseminen. Kehittämistyö alkoi Joint-Nivel-projektin aikana ja jatkuu Cooper-projektissa (pilottina Järvenpään ammattiopisto).

Projektin suunnittelee ja järjestää opetus- ja opiskelijahuollon henkilöstön koulutuksen (24 osallistujaa, laajuus noin 2 ov), jossa painotetaan opiskelijoiden opintojen sujumista edesauttavien toimintatapojen ja yhteistyön rakentamista.

Projektin aikana edistetään ja seurataan erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opintojen ja tukitoimien järjestämistä (Järvenpään ammattiopistossa 2004 aloittaneet opiskelijat).

Projektin toteuttamassa koulutuksessa luotuja ohjelmia, käytäntöjä ja työvälineitä mallinnetaan ja levitetään myös muiden oppilaitosten käyttöön.

Arvioidut vaikutukset

Projektin toiminta-alueella syntyy tarkoituksenmukaisia yhteistyökäytäntöjä peruskoulun ja ammattiopintojen nivelvaiheeseen. Ammattioppilaitoksen toiminta- ja yhteistyökäytännöt kehittyvät tukemaan oikea-aikaisesti opiskelijaa ja hänen opintojensa etenemistä.

Tuotteet

- Toimiva ja tarkoituksenmukainen tiedonsiirto- ja yhteistyökäytäntö peruskoulun ja ammattioppilaitoksen välille.
- Koulutusohjelma ja materiaalia ammattiopistojen ja peruskoulun henkilöstön kouluttamiseksi havainnoimaan opiskelijan tukitarpeita ja toteuttamaan erilaisia tukitoimia.
- Esimerkkejä toimivista tukitoimenpiteistä ja niiden organisoinnista.
- Raportti tuloluokkien opiskelijoiden opiskelunvalmiuksien kartoittamisesta jatkoehdotuksineen.
- Projektissa luotuja toimintakäytäntöjä sekä materiaalia saatetaan kirjalliseen tai verkkomuotoon.

KASED2

Yhteydenotot

Päivi Saari-Prami, projektikoordinaattori
puh. 050 592 5030, paivi.saari-prami@omnia.fi

KASED2 - kasvun, ammatillisuuden ja osallisuuden edistämiprojekti vuosille 2005- 2007. Toimintomme tähtäävät ensimmäisen projektikauden mukaisesti nuorten opetuksen ja ohjauksen uusiin haasteisiin. Tuemme opiskelijoita opintojen suorittamisessa, eri elämäntilanteissa ja työelämään siirtymisessä. Saavuttaaksemme tavoitteet muokkaamme omia menetelmiämme yksiköissämme ja toimivan yhteistyöverkoston kanssa. Levitämme projektin aikana luotuja hyviä käytänteitä sekä toimimme yhteistyössä eri ammatillisten oppilaitosten ja ESR- projektien kanssa.

Projektin tavoitteita ja toimenpiteitä

1. Perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen – nivelvaiheen kehittäminen

Tavoitteina:

- ❖ Lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta
- ❖ Antaa ajantasaista tietoa koulutustarjonnasta oppilaille huoltajineen ja peruskoulujen henkilöstölle
- ❖ Kehittää oppilaiden joustavaa siirtymistä peruskoulusta ammatilliseen yhteistyötä tehostamalla

Toimenpiteinä: Espoon seudun koulutuskuntayhtymän toiminta-alueen (Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen) peruskoulujen henkilöstölle ja oppilaille vanhempineen järjestetään erilaisia nivelvaihetta tukevia toimintoja. Leirikoulu järjestetään Nöykkiön ja Espoon yhteislyseon koulun 8-luokkalaisille. Toiminnallisten oppilaitosvierailuja kehitetään erityisesti Kirkkonummella. Ohjattuja TET- jaksoja kehitetään 9-luokkalaisille. Opinto-ohjaajien yhteistyötä tehostetaan ja uusia yhteistyömuotoja kehitetään.

2. Opiskelijahuollolliset tukitoimet

Tavoitteina:

Opiskeluun motivoituminen, opiskelujen keskeyttämisen vähentäminen, ammatti-identiteetin kehittyminen

- ❖ Kotiväki- ja verkostoyhteistyön kehittäminen
- ❖ Eri kulttuuritaustaisten opiskelijoiden integroituminen oppilaitosyhteisöön
- ❖ Opiskelijoiden elämänhallinnan ja kasvuun liittyvien ongelmatilanteiden ratkaisuisissa tukeminen

Toimenpiteinä: Eri koulutusalojen opiskelijoiden alkuhaastattelut, oppilashuoltoyhteistyö (opot) peruskoulujen kanssa, ryhmäytymispäivät, työelämäkäynnit ja toiminnalliset kotiväenillat. Sosiaalialan ammattilaisen tuki opiskelijoille ja opettajille.

3. Opetukselliset tukitoimet

Tavoitteina:

- ❖ Keskeyttämisen vähentäminen ja koulutuksen läpäisyasteen nostaminen
- ❖ Yksilöllisen oppimisen mahdollistaminen
- ❖ Opettajien, erityisesti ryhmäohjaajien valmiuksien parantaminen arkielämän ohjaus- ja opetustyössä

Toimenpiteinä: Koulutusalaakohtaiset opetuksen tukitoimet, oman oppimistyylin löytämiseen ohjaaminen ja putoamisvaarassa olevien tukeminen ja tukihenkilötoiminta. Opetajakoulutuksen järjestäminen.

4. Projektin seuranta ja käytänteiden vakiinnuttaminen

Tavoitteina:

- ❖ Ryhdittää projektin toimintoja ja sitouttaa muutkin kuin projektissa toimijat yhteisiin tavoitteisiin
- ❖ Saada tietoa projektin vaikutuksista ja siitä kuinka toimintoja tulee parantaa
- ❖ Tukea oppilaitosten välistä yhteistyötä ja juurruttaa hyvät projektikäytännöt kuntayhtymässä arkirutiiniksi

Toimenpiteinä: Säännölliset ja riittävän usein pidettävät ohjausryhmä- ja työryhmäkokoukset. Näkyminen ja esittäytyminen kuntayhtymän tilaisuuksissa. Yhteisten pelisääntöjen luominen ja levittäminen. Kenttätyö eri koulutusyksiköissä. Palautteen kerääminen, itsearviointi ja toimintojen parantaminen.

OHJAUSPOLKU

Yhteydenotot

Timo Mäkelä, projektikoordinaattori
puh. 044 708 0132, timo.makela@salpaus.fi

Tavoitteet

1. Päijät-Hämeessä eri yhteyksissä kehitettyjen opiskelijan ja opiskelun tuki- ja ohjausmallien kokoaminen, laajempi käyttöönotto ja jatkokehittäminen hyödynnettäväksi ja edelleen levitettäväksi sekä Päijät-Hämeessä että laajemminkin kansallisesti muualla sovellettavaksi.
2. Kokonaisvaltaisesti opiskelijan ohjaus- ja tukipalveluja kuvaavan alueellisen ”Ohjauspolku Päijät-Hämeessä” opiskelijan ohjaus- ja tukipalvelujen käsikirjan kokoaminen.
3. Opiskelijan oppimispolun varrella vielä olevien kriittisten ongelmakohtien kartoittaminen ja ratkaisujen etsiminen niihin sekä tukipalveluiden kehittäminen.
4. Opintojen mahdollisen keskeyttämisen hallittu prosessi.
5. Lisätä ja vakiinnuttaa entisestään alueen eri kouluasteiden opinto-ohjaajien, muun opiskelijahuoltohenkilöstön ja työvoimaviranomaisten yhteistyötä.

Toiminta

Projekti kokoaa eri projekteissa ja hankkeissa kehitetyt hyvät käytännöt, oppilaitosten erityisopetuksen ja opinto-ohjauksen suunnitelmat, toimintamallit, toimivat yhteistyömallit ja muun teemaan liittyvän alueellisen tietämyksen. Selvitystyön tuloksena julkaistaan ”Ohjauspolku Päijät-Hämeessä – opiskelijan ohjaus- ja tukipalveluiden käsikirja”. Käsikirja toimii pohjana käynnistyvälle levitystyölle.

Projekti järjestää yhteistyössä kansallisen Oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen kanssa alueellisia koulutustilaisuuksia, seminaareja ja keskustelufoorumeja. Opintojen tuki- ja ohjaustyötä tekeville henkilöstölle luodaan oma keskustelufoorumi verkkoon. Käynnistetään uudenlaisia yhteistyöverkostoja, jotka tehdyn selvitystyön pohjalta kartoittavat ne opiskelijan opiskelupolun varrella olevat kriittiset kohdat, jotka vielä vaativat uusia tai entistä toimivampia tukitoimia. Kehitetään uusia tukitoimia esimerkiksi tiedon siirtoon oppilaitoksesta ja oppilaitostasolta toiselle. Laaditaan alueellinen, kokonaisvaltainen opiskelijan tuki- ja ohjaussuunnitelma.

Lukemattomien lasten puolesta

Niilo Mäki 100 vuotta

Niilo Mäki Instituutti
PL 35, 40014 Jyväskylän yliopisto
Asemakatu 4 A, 3 kerros
puh. 014 260 1211 (Jyväskylän yliopisto vaihde)
www.nmi.fi

LUKIPED - ”Pedagoginen käsikirja oppimisvaikeuksista ammatillisissa opinnoissa”

Yhteydenotot

Leila Kairaluoma, projektin koordinaattori
puh. 014 260 4588, leila.kairaluoma@nmi.fi

Asta Kaipainen, projektisihteeri
puh. 014 260 2907, asta.kaipainen@nmi.fi

”Pedagoginen käsikirja oppimisvaikeuksista ammatillisissa opinnoissa” -projekti pyrkii vastaamaan lukivaikeuksisten opiskelijoiden tunnistamiseen, yksilölliseen arviointiin, diagnosointiin ja tukemiseen liittyvään haasteeseen.

LUKIPED - projektin tavoitteena on

- ❖ viimeistellä lukemisen ja kirjoittamisen taitojen yksilödiagnostinen testistö ja valmistaa sitä täydentävä osa loppuun
- ❖ kokeilla diagnostisia testejä yhteistyöoppilaitoksissa ja kerätä tutkimustietoa nuorten lukivaikeuksista
- ❖ kehittää opetusmenetelmiä ja -käytänteitä lukivaikeuksisten opiskelijoiden opetuksen yksilöllistämiseksi ja eriyttämiseksi tässä ja aiemmassa hankkeessa kehitettyjen arviointivälineiden avulla
- ❖ kehittää HOJKS:a pedagogisena apuvälineenä lukivaikeuksien osalta
- ❖ toimittaa pedagoginen käsikirja nuorten lukivaikeuksista ja opiskelun tukemisesta

Projektia hallinnoi oppimisvaikeuksien tutkimukseen ja -kuntoutukseen keskittynyt Niilo Mäki Instituutti, joka sijaitsee Jyväskylässä. Projektin yhteistyökumppaneina ovat Jyväskylän koulutuskuntayhtymästä Jyväskylän Tekninen Oppilaitos, Kiipulan ammattiopisto, Turun ammatti-instituutti ja Länsi-Uudenmaan koulutuskeskus.

Laajennetun lukitaitojen yksilötestistön ja siihen liittyvien kokeilujen avulla kehitetään oppilaitosten kanssa opetusmenetelmiä ja -käytänteitä lukivaikeuksisten nuorten opiskelun ja ammattiin valmistumisen turvaamiseksi. Projektin tulokset raportoidaan pedagogisessa käsikirjassa, jotta lukivaikeuksia koskeva teoreettinen tieto sekä opetuskokeiluista kertyvät havainnot, menetelmät ja kehiteltävä oppimateriaalitieto saadaan yleisempään käyttöön ammatillisissa opinnoissa.

K S A O

KOUVOLAN SEUDUN AMMATTIOPISTO

Utinkatu 44-48, 45200 Kouvola

puh. (05) 7448 000

www.ksao.fi/projektit

TATU2 - tavoitteena tutkinto

Yhteydenotot

Leena Turjansalo, projektipäällikkö

puh. (05) 7448 284, 040 8496 669, leena.turjansalo@ksao.fi

Projektin tavoitteet

- Ehkäistä ammatillisten opintojen keskeytymistä
- Kehittää uusia toiminta- ja ohjausmalleja nuorten ammatilliseen koulutukseen

Projektin toimenpiteet

- Kehitetään mahdollisuuksia yksilöllisten polkujen avulla suorittaa ammattiopintoja. Tässä tehdään yhteistyötä seudun nuorten työpajojen, työvoiman palvelukeskusten ja muun verkoston kanssa sekä levitetään hyviä käytäntöjä oppilaitoksen sisällä.
- Levitetään keskeyttämisaikassa olevien opiskelijoiden ohjauksen hyviä käytäntöjä; tehostettu neuvonta, yhteistyö kotikunnan kanssa ja opintoalan vaihtamismahdollisuudet oppilaitoksen sisällä
- Kehitetään oppilaitoksen toimintaohjeita poissaolojen ja eroamistilanteiden osalta
- Parannetaan opettajien osaamista opiskelijoiden ohjauksessa. Kehitetään ja toteutetaan Huolen puheeksiotto -koulutus ja siihen liittyvä työnohjaus, joka projektin aikana suunnataan ryhmänohjaajista/ luokanvalvojista muodostetulle pilottiryhmälle.
- Järjestetään opettajille ja opiskelijahuollon henkilöstölle tutustumiskäyntejä nuorten työpajoihin ja muihin oppilaitoksiin sekä järjestetään hyvien käytäntöjen levitystilaisuuksia.
- Tuetaan valmentavan ja kuntouttavan opetuksen ja ohjauksen sekä muun erityisopetuksen kehittämistä ja monipuolistamista oppilaitoksessa sekä yhteistyötä peruskoulujen kanssa.

Tuotteet

Luodaan käytäntöjä, joilla edistetään kannustavaa ja ohjaavaa toimintakulttuuria: Huolen puheeksiotto -koulutus, keskeyttämisaikassa olevien opiskelijoiden ohjaus, opiskelu nuorten työpajoissa ja menettelytapasuositukset.

TOINEN AALTO II

Yhteydenotot

Tarja Koskinen, projektipäällikkö
puh. 050 432 4024, tarja.koskinen@opeko.fi

Jussi Kähärä, koulutussuunnittelija
puh. 050 307 5703, jussi.kahara@opeko.fi

Juha Lahtinen, koulutussuunnittelija
puh. 050 362 7362, juha.lahtinen@opeko.fi

Anne Kotomäki, projektisihteeri
puh. 03 254 3650, anne.kotomaki@opeko.fi

Tavoite

Tavoitteena on levittää ja juurruttaa ammatillisissa oppilaitoksissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä koulutukseen aktivoimiseksi ja keskeyttämisen ehkäisemiseksi.

Toiminta

Toinen aalto II:n toimintamuotona on kolme erilaista prosessia:

1. Koulutus- ja konsultaatioprosessi ammatillisten oppilaitosten (12 kpl) henkilökunnalle. Tavoitteena on jo kehitettyjen hyvien käytäntöjen levittäminen sekä edelleen kehittäminen oppilaitoksen tarpeet huomioiden. Aihealueet ovat
  - a) Peruskoulun ja toisen asteen välinen siirtymäsuunnittelu
  - b) Oppimisvaikeudet
  - c) HOJKS
  - d) Oppilashuollon kehittäminen
  - e) Erityistä tukea tarvitseva opiskelija työssäoppijana
  - f) Opettajan työtä tukevat ja helpottavat käytänteet.
2. Innovatiivisten ESR-projektien konsultatiivinen tukeminen hankkeen selkeyttämisessä, toteuttamisessa ja juurruttamisessa omassa organisaatiossa, sen johdossa tai sidosryhmissä. Konsultaation perustana on hankekohtainen tarve, käytännönläheisyys ja joustavuus. Konsultaatioon voi sisältyä kouluttamista.
3. Tuotetaan Opetushallituksen ylläpitämille EDU.fi -sivustoille innovatiivisissa ESR-projekteissa kehitettyä ja kokeiltua materiaalia yhdessä hankkeiden kanssa. Sisällöt toteutetaan mahdollisimman laajasti hyödynnettäviksi koulutuksen kentällä.

Lisäksi Toinen aalto II järjestää alueellisia ja valtakunnallisia levitysseminaareja yhdessä muiden ESR-projektien kanssa.

Hyvinkään opetuspalvelukeskus
Hämeenkatu 9, PL 34, 05801 Hyvinkää

Porin ammattiopisto
Rautatiepuistikatu 5
28130 Pori

Työterveyslaitos
Topeliuksenkatu 41a A
00250 Helsinki
www.ttl.fi/urahallinta

URAVALMENNUSTA NIVELVAIHEISIIN

Yhteydenotot

Sari Vivolin, projektipäällikkö
Hyvinkään opetuspalvelukeskus
Puh. (019) 459 2276, 0400 617 441, sari.vivolin@hyvinkaa.fi

Esko Seppälä, projektipäällikkö
Porin ammattiopisto
Puh. (02) 6215518, 044 7015518, esko.seppala@porinammattiopisto.fi

Hankkeen tavoitteena on perusasteen ja toisen asteen sekä ammatillisen koulutuksen ja työelämän nivelvaiheisiin liittyvien testattujen uravalmennusmenetelmien (Kohti työelämää- ja Koulutuksesta Työhön – ryhmämenetelmät) valtakunnallinen levittäminen ja juurruttaminen peruskouluihin, lukioihin, ammatillisiin oppilaitoksiin ja ammattikorkeakouluihin. Toiminnallisina tavoitteina ovat Kohti työelämää- ja Koulutuksesta Työhön - menetelmien käyttöönottoa tukevan konsultoinnin ja koulutustuen suunnittelu ja toteuttaminen. Tarkoituksena on kehittää sovellus ja ohjeistus Kohti työelämää-menetelmästä maahanmuuttajille ja peruskoulun erityisryhmille. Hankeyhteistyöhön osallistuvat Hyvinkään opetuspalvelukeskus, Porin ammattiopisto, työhallinto ja Työterveyslaitos.

Työkaluja koulutus- ja työuran tukemiseen:

Kohti työelämää – ryhmämenetelmä on oppilaanohjauspaketti (Ohjaajan käsikirja ja Oppilaan työkirja), joka tukee peruskoulun 8. ja 9. luokan urasuunnittelua, työelämään tutustumista ja yhteisvalintaa. Menetelmää voidaan käyttää myös lisäopetuksen ja ammatillisen valmentavan koulutuksen ryhmille sekä lukion abiturienteille.

Koulutuksesta työhön – ryhmämenetelmä on ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille suunnattu työllistymisvalmennus (Ohjaajan käsikirja, Opiskelijan työkirja, video), joka tukee opiskelijoiden ammattitaidon kehittämistä, työnhakua, kiinnittymistä työelämään ja työuralla menestymistä. Opiskelijat oppivat työnhakutaitoja sekä keinoja selviytyä vastoinkäymisistä työhaussa ja työsuhteen alkuvaiheessa.

Ohjaajakoulutus

Ryhmämenetelmien rakenteen ja toimintatapojen sekä eri tehtävien ja harjoitusten tavoitteiden ymmärtämiseksi ohjaustoimintaa aloittavien suositellaan osallistuvan menetelmän käyttöönottoa tukevaan ohjaaja-koulutukseen.

Kohti työelämää- ja Koulutuksesta työhön – ryhmämenetelmistä järjestetään ohjaajakoulutuksia tilauksesta 10 – 20 henkilön ryhmille. Kahden päivän mittaisen koulutusjakson aikana osallistujat tutustuvat ryhmämenetelmien ohjaustekniikoihin, keskeisimpiin sisältöihin ja tavoitteisiin.

Lisätietoja Työterveyslaitoksen www-palvelusta osoitteesta: www.ttl.fi/urahallinta.

Opiskelijahuollolliset toimenpiteet; oppimisen tukeminen, kasvatuksellinen tukeminen

Teemassa esitellään oppimisen tukemiseen ja kasvatukselliseen tukemiseen liittyviä toimenpiteitä. Teema liittyy läheisesti erityisopetukseen ja erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden oppimisen edistämiseen sekä sitä vaativiin toimenpiteisiin keskeyttämisen vähentämisessä.

- Innopaja 2 (Loimaan ammatti-instituutti)
- Kased 2 (Omnia, Espoo)
- Onnitiimi 2 (Pirkanmaan Taitokeskus)
- Osallistamalla tutkintoon (Arlainstituutti, Espoo)
- Romaninuoren tie työelämään ROTI (Tuusulanjärven ammattiopisto)
- Saapuva – koulun toimintaympäristön kehittämishanke (Kotkan ammatillinen koulutuskeskus)

Loimaan Ammatti-instituutti
Myllykyläntie 8
32200 LOIMAA
puh. (02) 760 810
www.lai.fi

INNOPAJA 2

Yhteydenotot

Pirkko Suhonen, projektipäällikkö
puh.050 3870 171, pirkko.suhonen@lai.fi

Tavoitteet

Projektin tavoitteena on

1. aktivoida peruskoulun päättövaiheessa olevia ja muita ammatillista koulutusta vailla olevia nuoria ammatilliseen koulutukseen
2. pyrkiä ehkäisemään keskeyttämisiä tutkintoon johtavassa ammatillisessa koulutuksessa
3. kehittää työkaluja elämänhallinnan parantamiseksi nuoren henkilökohtaista kasvamista varten, jotta saataisiin luotua kaikille edellytykset ammatilliselle kasvulle
4. edistää valmistumista ja parantaa valmiuksia työpaikan etsimisessä ja edistää valmistuvien työmarkkinakelpoisuutta
5. lisätä henkilökunnan valmiuksia, tietoja ja taitoja kohdata erilaisia oppijoita

Toteutus

Ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta edistetään koululaisten että heidän vanhempiansa parissa. Ammatillista väylää esitellään koululaisille vierailujen ja mm. TET-jaksojen tarjoamisella ammatillisessa oppilaitoksessa. Peruskoulujen opettajien, oppilaanohjaajien ja koululaisten vanhempien tietoja ammatillisen koulutuksen mahdollisuuksista ja työelämän tulevista tarpeista parannetaan yhteistyössä viranomaisten ja elinkeinoelämän järjestöjen kanssa järjestämällä ammattien iltoja.

Laaditaan alueellinen oppilaan- ja opinto-ohjaussuunnitelma yhteistyössä alueen peruskoulujen, toisen asteen oppilaitosten ja ammattikorkeakoulun kanssa.

Keskeyttämisen ehkäisyn ennakkoinnissa keskitytään peruskoulun ja ammatillisen koulutuksen nivelvaiheeseen ja ammatillisen koulutuksen aloitusvaiheeseen. Kehitetään kuraattorien, opinto-ohjaajien ja ryhmäohjaajien toimenkuvia nopean puuttumisen periaatteella.

Kehitetään työelämäläheisiä opetus- ja oppimistapoja niille opiskelijoille, jotka eivät ole erityisen tuen tarpeessa (HOJKS), mutta tarvitsevat yksilöllistä ohjausta ja tukea selviytyäkseen opinnoistaan määräajassa. Kehitetään työvaltaisen pajakoulun teoria-aineiden opiskelumateriaalia ja opiskelijoiden omatoimisen opiskelun taitoja.

Tavoitteena on kehittää työkaluja, joilla voidaan lisätä opiskelijoiden opiskeluvalmiuksia ja opiskelumotivaatiota. Toimenpiteitä kehitetään niille opiskelijoille, jotka lähtötasotestien perustella tarvitsevat lisätukea perusvalmiuksissa sekä niille opiskelijoille, joiden ammatinvalinta ei ole varmistunut.

KASED2

Yhteydenotot

Päivi Saari-Prami, projektikoordinaattori
puh. 050 592 5030, paivi.saari-prami@omnia.fi

KASED2 - kasvun, ammatillisuuden ja osallisuuden edistämiprojekti vuosille 2005- 2007. Toimintomme tähtäävät ensimmäisen projektikauden mukaisesti nuorten opetuksen ja ohjauksen uusiin haasteisiin. Tuemme opiskelijoita opintojen suorittamisessa, eri elämäntilanteissa ja työelämään siirtymisessä. Saavuttaaksemme tavoitteet muokkaamme omia menetelmiämme yksiköissämme ja toimivan yhteistyöverkoston kanssa. Levitämme projektin aikana luotuja hyviä käytänteitä sekä toimimme yhteistyössä eri ammatillisten oppilaitosten ja ESR- projektien kanssa.

Projektin tavoitteita ja toimenpiteitä

1. Perusopetuksesta ammatilliseen koulutukseen – nivelvaiheen kehittäminen

Tavoitteina:

- ❖ Lisätä ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuutta
- ❖ Antaa ajantasaista tietoa koulutustarjonnasta oppilaille huoltajineen ja peruskoulujen henkilöstölle
- ❖ Kehittää oppilaiden joustavaa siirtymistä peruskoulusta ammatilliseen yhteistyötä tehostamalla

Toimenpiteinä: Espoon seudun koulutuskuntayhtymän toiminta-alueen (Espoo, Kirkkonummi, Kauniainen) peruskoulujen henkilöstölle ja oppilaille vanhempineen järjestetään erilaisia nivelvaihetta tukevia toimintoja. Leirikoulu järjestetään Nöykkiön ja Espoon yhteislyseon koulun 8-luokkalaisille. Toiminnallisten oppilaitosvierailuja kehitetään erityisesti Kirkkonummella. Ohjattuja TET- jaksoja kehitetään 9-luokkalaisille. Opinto-ohjaajien yhteistyötä tehostetaan ja uusia yhteistyömuotoja kehitetään.

2. Opiskelijahuollolliset tukitoimet

Tavoitteina:

Opiskeluun motivoituminen, opiskelujen keskeyttämisen vähentäminen, ammatti-identiteetin kehittyminen

- ❖ Kotiväki- ja verkostoyhteistyön kehittäminen
- ❖ Eri kulttuuritaustaisten opiskelijoiden integroituminen oppilaitosyhteisöön
- ❖ Opiskelijoiden elämänhallinnan ja kasvuun liittyvien ongelmatilanteiden ratkaisuisissa tukeminen

Toimenpiteinä: Eri koulutusalojen opiskelijoiden alkuhaastattelut, oppilashuoltoyhteistyö (opot) peruskoulujen kanssa, ryhmäytymispäivät, työelämäkäynnit ja toiminnalliset kotiväenillat. Sosiaalialan ammattilaisen tuki opiskelijoille ja opettajille.

3. Opetukselliset tukitoimet

Tavoitteina:

- ❖ Keskeyttämisen vähentäminen ja koulutuksen läpäisyasteen nostaminen
- ❖ Yksilöllisen oppimisen mahdollistaminen
- ❖ Opettajien, erityisesti ryhmäohjaajien valmiuksien parantaminen arkielämän ohjaus- ja opetustyössä

Toimenpiteinä: Koulutusalaakohtaiset opetuksen tukitoimet, oman oppimistyylin löytämiseen ohjaaminen ja putoamisvaarassa olevien tukeminen ja tukihenkilötoiminta. Opetajakoulutuksen järjestäminen.

4. Projektin seuranta ja käytänteiden vakiinnuttaminen

Tavoitteina:

- ❖ Ryhdittää projektin toimintoja ja sitouttaa muutkin kuin projektissa toimijat yhteisiin tavoitteisiin
- ❖ Saada tietoa projektin vaikutuksista ja siitä kuinka toimintoja tulee parantaa
- ❖ Tukea oppilaitosten välistä yhteistyötä ja juurruttaa hyvät projektikäytännöt kuntayhtymässä arkirutiiniksi

Toimenpiteinä: Säännölliset ja riittävän usein pidettävät ohjausryhmä- ja työryhmäkokoukset. Näkyminen ja esittäytyminen kuntayhtymän tilaisuuksissa. Yhteisten pelisääntöjen luominen ja levittäminen. Kenttätyö eri koulutusyksiköissä. Palautteen kerääminen, itsearviointi ja toimintojen parantaminen.

ONNITIIMI 2

Yhteydenotot

Anu Pärnänen, projektikoordinaattori
puh. 050 552 6315, anu.parnanen@pirta.fi

Projektin tavoitteet, arvioidut tulokset ja arvioidut vaikutukset

Onnitiimi 2 -projektin päätavoitteina on jatkaa Onnitiimi -projektin toimintaa ja levittää käytänteitä oppilaitoksen sisällä sekä luoda uusi ”Uraluokka” nivelvaiheeseen sekä oppilaitoksen opiskeluvaikeuksisille ja virhevalintoja tehneille opiskelijoille. Onnitiimi-projektin ensimmäinen vaihe on kestoaltaan liian lyhyt, jotta saadaan pysyviä tuloksia aikaan opettajien tiimityöskentelyssä sekä toimintamallien kehittämisessä pysyviksi toiminnoiksi.

Projektin keskeisiä toimintaperiaatteita ovat mm.

- Toiminnot kohdennetaan opiskelijoihin, joiden vaikeudet johtuvat ympäristöllisistä ja sosiaalisista tekijöistä sekä neuropsykologisista tekijöistä ja jotka kuitenkin eivät ole luonteeltaan sellaisia, että riittäisivät erityisopiskelijastatuksen saamiseen.
- Kehitetään nivelvaiheeseen ns. ”Uraluokka”, jonka sisältö rakentuu ammatillisen peruskoulutuksen opetussuunnitelman mukaisesti. Opinnot voidaan tunnustaa ja hyväksilukea siirryttäessä suorittamaan varsinaista ammatillista perustutkintoa.
- Kehitetään edelleen mallia, jossa toteutetaan joustavat tukijärjestelyt alakohtaisesti ja jatketaan alojen opettajien sitouttamista mallin avulla opiskelijoiden opiskelua tukevaan toimintaan sekä koulutetaan henkilöstöä tunnistamaan oppimisvaikeuksia ja keskeyttämisen alla olevia opiskelijoita.
- Tutortoiminnan kehittäminen tukemaan kohderyhmän opiskelijoita (vertaistuen kehittäminen koulutusyksiköissä).
- AKU:n toimintojen kehittäminen, hyväksikäyttäminen ja vakiinnuttaminen liittyen uravalintaan ja elämänhallintaan sekä yhteistyö AKU:n ja uraluokan välillä.

Kehitettävät uudet tuotteet (opetusmateriaalit, menetelmät, ohjelmat ym.)

Uraluokka ammatilliseen koulutukseen sekä tuki AKU:lle.
Mallin toimintojen kehittämistä jatketaan. Sen avulla toteutetaan joustavia opetus- ja tukijärjestelyjä.

Puustellinmäki 4-6, 02650 Espoo
puh. (09) 511 081
www.arlainst.fi/kehittamistoiminta

OSALLISTAMALLA TUTKINTOON - osallistamismenetelmät käyttöön 2005 - 2007

Yhteydenotot

Helena Rautavuori, projektipäällikkö
puh. 09 5110 8258, helena.rautavuori@arlainst.fi

Tavoite

Levittämishankkeen tavoitteena on edistää toimintatapoja ja käytäntöjä, joissa opiskelijat voivat aktiivisesti vaikuttaa oppilaitoksen eri toimintoihin. Päämääränä on muuttaa oppilaitoksen olosuhteita niin, että opiskelijat muuttuvat osallistettavista oma-aloitteisiksi osallistujiksi. Osallistuminen ja omien vaikutusmahdollisuuksien tiedostaminen edistää opintoihin sitoutumista, mikä puolestaan ehkäisee opintojen keskeyttämistä.

Osallistumisjärjestelmän avulla luodaan uudenlaista toimintakulttuuria, jossa opiskelijat ovat käytännössä mukana oppilaitoksen tiimiorganisaatiossa ja heille tarjotaan myös omaehtoisia toimintaryhmiä, joissa he itse saavat olla päättäjinä.

Arlainstituutin osallistumisjärjestelmään kuuluvat: **oppilaskunta, yhdysopiskelijaverkosto, tukiopiskelijat, asuntolatoimikunta, liikuntatuutorit** ja kaikkia osallistumisjärjestelmän tiimejä koordinoivana **osallisuustiimi**. Kunkin tiimin tukena toimii henkilökunnan edustaja ja opiskelijat saavat toiminnasta opintopisteitä. Yhdysopiskelijat ovat jäseninä oppilaitoksen moniammatillisissa tutkintotiimeissä ja tuovat esille kerran kuussa pidettävissä kokouksissaan opiskelijoiden aloitteita ja palautetta koulun toiminnan kehittämiseksi. Vertaistukea opiskelijat saavat myös kerhonohjaajilta, joina toimivat pääasiallisesti opiskelijat. Oppituntien ulkopuolisen oppimisen tunnustamisessa apuna on osallistumispassi.

Arlainstituutissa on kehitetty myös HOJKS-arviointia ja otettu käyttöön varhaisen puuttumisen verkostomenetelmiä, joilla on pyritty parantamaan opiskelijoiden osallistumista oman opintosuunnitelmansa laatimiseen ja sen työstämiseen sekä tukemaan ongelmien riittävän varhaista havaitsemista.

Lisätietoja: www.arlainst.fi/osallistamallatutkintoon/raportti

Kierrämme mielellämme kouluttamassa ja kertomassa projektissa kehitetyistä hyvistä käytännöistä ja osallistumisjärjestelmästäamme.

ROMANINUOREN TIE TYÖELÄMÄÄN - ROTI

Yhteydenotot

Rauni Pursiainen, projektipäällikkö
puh. 050 434 4101, rauni.pursiainen@keuda.fi

Tavoitteet

Projektin päätavoitteena on motivoida romaninuoria ammatilliseen koulutukseen ja vähentää ammatillisen koulutuksen keskeyttämisä.

Tavoitteena on yhteistyössä nuoren, vanhempien, tukihenkilöiden ja muiden viranomaisten kanssa kartoittaa koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia ja pyrkiä löytämään yksilöllisiä keinoja ongelmien ratkaisemiseksi

Tavoitteena on myös lisätä nuoren elämänhallintaa ja näin ehkäistä syrjäytymistä.

Kohderyhmä

- Peruskoulunsa aikaisemmin lopettaneet romaninuoret, jotka eivät ole työelämässä tai ammatillisessa koulutuksessa
- alle 18-vuotiaat ammatilliseen koulutukseen hakeutuvat peruskoulussa olevat romaninuoret sekä
- ammatillisessa koulutuksessa olevat nuoret, jotka kokevat olevansa tuen tarpeessa

Toimenpiteet

Jokaiselle projektin romaninuorelle tehdään henkilökohtainen ammatillisen koulutuksen hankkimisen suunnitelma ja annetaan yksilöllistä tukea ja ohjausta koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Nuorista muodostetaan paikallisia kasvuryhmiä, joissa nuoret saavat vertaistukea toisiltaan.

Jokaisella ryhmällä on oma romaniväestöön kuuluva vastuuhenkilönsä, joka toimii vetäjänä ryhmässä ja henkilökohtaisten suunnitelmien mukaisesti ohjaa myös yksittäisiä nuoria ammatilliseen koulutukseen liittyvissä asioissa.

Ryhmätapaamisten ja yksilöllisten ohjaustilanteiden lisäksi järjestetään nuorten tarpeiden ja toiveiden mukaisia kerhoja.

Vanhemmille järjestetään sekä yksilöllistä että ryhmässä tapahtuvaa ohjausta nuoren kasvuun, ammatin hankkimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Toiminnan kuvaus

Romaninuorten ryhmiä on kolmella paikkakunnalla. Projektissa on mukana 30 nuorta. Peruskoulun viimeisillä luokilla on nuorista 13, ammatillisessa koulutuksessa 10 ja koulun ulkopuolella olevia nuoria 7. Nuoria on tuettu koulunkäyntiin liittyvissä asioissa yhdessä vanhempien ja muiden viranomaisten kanssa. Nuorille on järjestetty kasvuryhmien tapaamisia. Tämän kevään yhteishaussa kolme nuorta on hakenut ammatilliseen koulutukseen.

ETELÄ-KYMENLAAKSON AMMATTIOPISTO

Kymenlaaksonkatu 29
48100 Kotka
puh. toimisto (05) 2344608
www.ekami.fi

SAAPUVA – KOULUN TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITTÄMISHANKE

Yhteydenotot

Marju Lindroos, projektipäällikkö
puh. 0400 583 182, marju.lindroos@kotka.fi

Tavoitteet

- muuttaa koulua toimintaympäristönä niin, että opiskelijan odotuksista ja koulun todellisen toimintaympäristön välisestä ristiriidasta johtuva koulutuksen keskeyttäminen saadaan poistettua
- koulutuksen keskeyttämisen väheneminen kolmanneksen hankkeen kestoaikana mukana olevien ryhmien sisällä

Toimenpiteet

- kehittää vaihtoehtoisia opetus- ja opiskelumenetelmiä
- muodostaa tukiryhmä hankkeessa mukana olevien ryhmien huoltajista, opettajista, opiskelijahuollon edustajista, opinto-ohjaajasta ja oppilaitoksen johdon edustajasta
- järjestää mukana hankkeessa oleville ryhmänohjaajille ihmissuhde-, opetusmenetelmällistä ja pedagogista koulutusta
- osallistuu opiskelijahuollon toimintaan

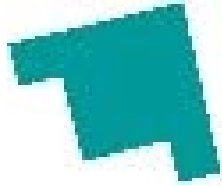
Kehitetyt tuotteet

- muodostettu tukiryhmä, joka kokoontuu viisi kertaa lukuvuoden aikana
- järjestetty ryhmänohjaajakoulutus ja ihmissuhdekoulutus
- muodostettu opiskelijataustatietolomakkeen perusteella yhteisiin opintoihin tukea tarvitsevien opetusryhmä

Työelämään sijoittumisen tukeminen

Projekteissa on haettu erilaisia malleja tukea opiskelijan sijoittumista työelämään mm. kohti työelämää -koulutus.

- Linkki työelämään (Raahen ammattioppilaitos)
- Nivelvaiheen yhteistyö Vammalan seutukunnalla (Vammalan ammattikoulu)
- Romaninuoren tie työelämään ROTI (Tuusulan seudun ammattiopisto)
- Uravalmennusta nivelvaiheisiin (Porin ammattiopisto ja Hyvinkään opetuspalvelukeskus)

Raahen ammattioppilaitos
Tervahovinkatu 2, 92100 Raahen
puh. (08) 2105 111
www.raahenaol.fi

LINKKI TYÖELÄMÄÄN –

**” Taivaalta ei ole tarkoitus kurkotella kuuta, elämää vain kohentaa
- ei mitään muuta”**

Yhteydenotot

Aila Oikarinen, projektisuunnittelija
puh. 050 4369 674, 08- 2105 476, aila.oikarinen@raahenaol.fi

Laura Manninen, projektisuunnittelija
puh. 050 4369 673, 08- 2105 473, laura.manninen@raahenaol.fi

Hankkeessa mukana:

Raahen ammattioppilaitos, Raahen Porvari- ja kauppakoulu, Lybeckerin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos sekä Ruukin maaseutuoppilaitos

Tavoite

Hankkeen tavoitteena on vähentää ammatillisen koulutuksen keskeyttämisä, saada oppilaitoksiin valitut opiskelijat aloittamaan opintonsa sekä suunnitella vaihtoehtoisia tutkintojen suorittamismalleja. Tavoitteena on myös kehittää varhaisen puuttumisen mallit kouluille, jotta poissaolot ja muut ongelmat saataisiin minimoitua. Yksi tärkeistä tavoitteista on myös yhteistyön vahvistaminen ammatillisten koulujen ja perusopetuksen välillä, jotta tiedonsiirto sujuisi joustavasti.

Toiminta

Toiminta perustuu yhteistyöhön oppilaitoksen opettajien ja nuorten kanssa. Opiskelijoiden kanssa toiminta on yksilöohjausta, vertaisryhmätoimintaa ja motivointia nuorten elämäntaitojen hallintaa tukemalla. Opettajien tukena toimitaan oppilashuoltoryhmissä ja järjestetään opettajille koulutuksia. Myös opiskelijoiden vanhemmat ovat mukana toiminnassa.

Projektissa tehdään töitä moniammatillisessa yhteistyössä mm. kuntien sosiaali- ja nuorisotoimien kanssa, päihdeyksiköiden sekä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Vammalan seudun ammatillisen
koulutuksen kuntayhtymä
Vammalan ammattikoulu
Ratakatu 36, 38210 Vammala
puh. (03) 519 31
www.vak.fi

NIVELVAIHEEN YHTEISTYÖ JA AMMATTI-10

Yhteydenotot

Tuija Penkkimäki, ohjaaja
puh.040 7179 787, tuija.penkkimaki@mail.vak.fi

Nivelvaiheen yhteistyö

Nivelvaiheen yhteistyöhankkeen tavoitteena on parantaa koulujen välistä yhteistyötä Vammalan seutukunnalla. Hanke pitää sisällään toimintoja, joita on kohdennettu peruskoulun oppilaille ja heidän vanhemmilleen. Tämän lisäksi on kehitetty malli, jonka avulla voimme tukea toisen asteen opiskelijoiden jatkokoulutukseen hakeutumista.

Toiminta

Seutukunnan 8- ja 9-luokkalaiset ovat käyneet tutustumassa Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän kouluihin. Näiden päivien aikana on voinut tutustua eri koulutusaloihin sekä osallistua ohjattuun harjoitustöiden tekemiseen. Tutustumispäiviin ovat osallistuneet myös peruskoulun opettajat. Oppilaiden vanhemmille on järjestetty Vammalan ammattikoulun tiloissa vanhempainiltoja, joissa kerrotaan ammatillisesta koulutuksesta sekä jatkokoulutusmahdollisuuksista. Lisäksi peruskoulun oppilaille on järjestetty ruuanlaittokerho Vammalan ammattikoulun tiloissa. Kerhotoimintaa ovat ohjanneet ammattikoulun opettajat. Kerhot ovat olleet hyvin suosittuja ja suunnitteilla on kerhotoimintaa myös sähköosastolle, metalliosaston yhteyteen ja mahdollisesti myös auto-osastolle.

Koulutuskuntayhtymämme on yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kanssa suunnitellut kurssitarjontaa, johon toisen asteen opiskelijat voisivat osallistua. Kurssien tavoitteena on kannustaa opiskelijoita jatko-opintoihin, joiden osaksi suoritettavat kurssit tunnustetaan. Muita tukitoimia ovat valmentavat kurssit kielissä ja matematiikassa sekä ammattilukiomahdollisuus.

Vammalan ammatti-10

Vammalan kaupungin perusopetus ja Vammalan seudun ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä ovat yhteistyössä perustaneet ammatti-10-luokan. Koulutukseen voi hakeutua nuori, joka ei vielä tiedä, mille alalle hakeutuisi tai on jäänyt vaille jatko-opiskelupaikkaa.

Toiminta

Opintojen rakenne on suunniteltu tukemaan opiskelijoiden hakeutumista jatkokoulutukseen. Puolet koulutuksesta on työpaikkaopintoja. Linjatutustumisten ja työharjoittelun avulla nuori voi selvittää jatkokoulutustoihteitaan ja saada realistisen käsityksen tulevasta ammatista. Toinen puoli opinnoista on peruskoulun aineita ja ammatillisia yhteisiä aineita. Nämä opintokokonaisuudet on valittu tukemaan jatko-opintoja toisen asteen oppilaitoksessa.

Ammatti-10-luokan suunnittelussa on huomioitu tuen tarve, jolloin sama ohjaaja on läsnä koko kuusituntisen koulupäivän linjatutustumisia lukuun ottamatta. Toiminnallinen rakenne, opiskelutekniikan ohjaus ja tiivis yhteydenotto koteihin on luonut motivoituneen ja sitoutuneen opiskelijaryhmän.

ROMANINUOREN TIE TYÖELÄMÄÄN - ROTI

Yhteydenotot

Rauni Pursiainen, projektipäällikkö
puh. 050 434 4101, rauni.pursiainen@keuda.fi

Tavoitteet

Projektin päätavoitteena on motivoida romaninuoria ammatilliseen koulutukseen ja vähentää ammatillisen koulutuksen keskeyttämisiiä.

Tavoitteena on yhteistyössä nuoren, vanhempien, tukihenkilöiden ja muiden viranomaisten kanssa kartoittaa koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia ja pyrkiä löytämään yksilöllisiä keinoja ongelmien ratkaisemiseksi

Tavoitteena on myös lisätä nuoren elämänhallintaa ja näin ehkäistä syrjäytymistä.

Kohderyhmä

- Peruskoulunsa aikaisemmin lopettaneet romaninuoret, jotka eivät ole työelämässä tai ammatillisessa koulutuksessa
- alle 18-vuotiaat ammatilliseen koulutukseen hakeutuvat peruskoulussa olevat romaninuoret sekä
- ammatillisessa koulutuksessa olevat nuoret, jotka kokevat olevansa tuen tarpeessa

Toimenpiteet

Jokaiselle projektin romaninuorelle tehdään henkilökohtainen ammatillisen koulutuksen hankkimisen suunnitelma ja annetaan yksilöllistä tukea ja ohjausta koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Nuorista muodostetaan paikallisia kasvuryhmiä, joissa nuoret saavat vertaistukea toisiltaan.

Jokaisella ryhmällä on oma romaniväestöön kuuluva vastuuhenkilönsä, joka toimii vetäjänä ryhmässä ja henkilökohtaisten suunnitelmien mukaisesti ohjaa myös yksittäisiä nuoria ammatilliseen koulutukseen liittyvissä asioissa.

Ryhmätapaamisten ja yksilöllisten ohjaustilanteiden lisäksi järjestetään nuorten tarpeiden ja toiveiden mukaisia kerhoja.

Vanhemmille järjestetään sekä yksilöllistä että ryhmissä tapahtuvaa ohjausta nuoren kasvuun, ammatin hankkimiseen ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa.

Toiminnan kuvaus

Romaninuorten ryhmiä on kolmella paikkakunnalla. Projektissa on mukana 30 nuorta. Peruskoulun viimeisillä luokilla on nuoria 13, ammatillisessa koulutuksessa 10 ja koulun ulkopuolella olevia nuoria 7. Nuoria on tuettu koulunkäyntiin liittyvissä asioissa yhdessä vanhempien ja muiden viranomaisten kanssa. Nuorille on järjestetty kasvuryhmien tapaamisia. Tämän kevään yhteishaussa kolme nuorta on hakenut ammatilliseen koulutukseen.

Hyvinkään opetuspalvelukeskus
Hämeenkatu 9, PL 34, 05801 Hyvinkää

Porin ammattiopisto
Rautatiepuistikatu 5
28130 Pori

Työterveyslaitos
Topeliuksenkatu 41a A
00250 Helsinki
www.ttl.fi/urahallinta

URAVALMENNUSTA NIVELVAIHEISIIN

Yhteydenotot

Sari Vivolin, projektipäällikkö
Hyvinkään opetuspalvelukeskus
Puh. (019) 459 2276, 0400 617 441, sari.vivolin@hyvinkaa.fi

Esko Seppälä, projektipäällikkö
Porin ammattiopisto
Puh. (02) 6215518, 044 7015518, esko.seppala@porinammattiopisto.fi

Hankkeen tavoitteena on perusasteen ja toisen asteen sekä ammatillisen koulutuksen ja työelämän nivelvaiheisiin liittyvien testattujen uravalmennusmenetelmien (Kohti työelämää- ja Koulutuksesta Työhön – ryhmämenetelmät) valtakunnallinen levittäminen ja juurruttaminen peruskouluihin, lukioihin, ammatillisiin oppilaitoksiin ja ammattikorkeakouluihin. Toiminnallisina tavoitteina ovat Kohti työelämää- ja Koulutuksesta Työhön - menetelmien käyttöönottoa tukevan konsultoinnin ja koulutustuen suunnittelu ja toteuttaminen. Tarkoituksena on kehittää sovellus ja ohjeistus Kohti työelämää-menetelmästä maahanmuuttajille ja peruskoulun erityisryhmille. Hankeyhteistyöhön osallistuvat Hyvinkään opetuspalvelukeskus, Porin ammattiopisto, työhallinto ja Työterveyslaitos.

Työkaluja koulutus- ja työuran tukemiseen:

Kohti työelämää – ryhmämenetelmä on oppilaanohjauspaketti (Ohjaajan käsikirja ja Oppilaan työkirja), joka tukee peruskoulun 8. ja 9. luokan urasuunnittelua, työelämään tutustumista ja yhteisvalintaa. Menetelmää voidaan käyttää myös lisäopetuksen ja ammatillisen valmentavan koulutuksen ryhmille sekä lukion abiturienteille.

Koulutuksesta työhön – ryhmämenetelmä on ammatillisten oppilaitosten opiskelijoille suunnattu työllistymisvalmennus (Ohjaajan käsikirja, Opiskelijan työkirja, video), joka tukee opiskelijoiden ammattitaidon kehittämistä, työnhakua, kiinnittymistä työelämään ja työuralla menestymistä. Opiskelijat oppivat työnhakutaitoja sekä keinoja selviytyä vastoinkäymisistä työnhaussa ja työsuhteen alkuvaiheessa.

Ohjaajakoulutus

Ryhmämenetelmien rakenteen ja toimintatapojen sekä eri tehtävien ja harjoitusten tavoitteiden ymmärtämiseksi ohjaustoimintaa aloittavien suositellaan osallistuvan menetelmän käyttöönottoa tukevaan ohjaaja-koulutukseen.

Kohti työelämää- ja Koulutuksesta työhön – ryhmämenetelmistä järjestetään ohjaajakoulutuksia tilauksesta 10 – 20 henkilön ryhmille. Kahden päivän mittaisen koulutusjakson aikana osallistujat tutustuvat ryhmämenetelmien ohjaustekniikoihin, keskeisimpiin sisältöihin ja tavoitteisiin.

Lisätietoja Työterveyslaitoksen www-palvelusta osoitteesta: www.ttl.fi/urahallinta.